

1563

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

20948 / freidin levi

כ"ה אלול תשל"ז

לשעבד את המוח ואת הלב: תפילין של יד ושל ראש בעבודת השם **שיעור בלקוטי שיחות**

"הגידה לי שאהבה נפשית": כיצד ניתן לשרוד את מצב הגלות? **אור וחיות**

מבחוץ מחנה קיץ, מבפנים ישיבה: לתת את כל התנאים הגשמיים, וללמוד בלי הפרעות?
התוועדות עם הרבי

מאין מקום בגוף הגיליון, הפעם נרצה להביא כאן כמה קטעים מיוחדים ממכתב של הרבי לחנוכת בית כנסת בכפר חב"ד, בתשעת הימים בשנת תשכ"ה:

עצם חנוכת בית הכנסת ומועד קביעתה בשבוע של שבת נחמו, יש בהם הרבה מן הסמל והקישור עם עניינא דיומא, כיוון שחכמינו ז"ל הכתירו בית כנסת בשם "מקדש מעט", ובפרט בית כנסת זה ראוי לשמו, שהרי ישמש גם בית מדרש ללימוד תורה מדי יום ביומו, כעין בית המקדש שהיה לא רק המקום המקודש לעבודה ולקורבנות אלא גם מקום לשכת הגזית מושב הסנהדרין.

וכמו בבניין בית המקדש, אף שהעצים והאבנים וכו' הם שהיוו את הבניין המפואר והמקודש, הרי העיקר היה ההתלהבות והמסירות נפש שאפפה את בני ובנות ישראל בהתנדבם לבניינו, ואחר כך הקדושה והאהבה והיראה שבעבודת בית המקדש. כן בית כנסת זה, שנבנה מתוך רגשי לב נעלים, יהיה חדור התלהבות קדושה ושפעת אור תורה ומצווה, והקול קול יעקב, קול הרינה והתפלה וקול התורה - ימלאו כל חללו קול גדול ולא יסף הבוקע ויוצא החוצה.

הלואי שייהפכו כבר ימים אלו לששון ולשמחה במהרה בימינו.

פעם הייתה חופשת "בין הזמנים" רק פעמיים בשנה, לפני פסח ולפני ראש השנה, כדי שיוכלו לנקות את ביתו של המלמד... היום בכל שבוע יש חופשה, בחורף יוצאים לחופשה, ובקיץ חופשה של שבועות ארוכים. הפתרון הוא להעביר את הישיבה למתכונת של 'מחנה קיץ', אבל שמבכנים זו תהיה ישיבה לכל דבר. התנאים הגשמיים יהיו מעולים, והתלמידים ימשיכו ללמוד ללא כל הפרעות שבשגרה.

התועדות עם הרבי

בפרשת השבוע אנו קוראים את פרשת קריאת שמע, מיסודות היהדות והאמונה, שם מופיעה גם מצוות תפילין. לצד פלפול למדני הלכתי בפרטי המצווה, יש כאן עיון במשמעות הפנימית שלה ובתובנות שאפשר ללמוד ממנה לחיים.

שיעור בלקוטי שיחות

מהי המעלה הגדולה של חמישה עשר באב? מה טוענת כנסת ישראל כלפי הקדוש ברוך הוא באשר למצב הרוחני בגלות, ומהי תשובתו של הקדוש ברוך הוא? ביאור במהות החורבן הראשון והשני, והנחמה הכפולה שלהם, לצד הבנת עומק חג חמישה עשר באב וימי הנחמה.

אור וחיות

עת לדעת – 15 • וארט חסידות - 16
לווח חב"ד – 18 • שניים מקרא – 19
זמנים ושיעורי השבוע – 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1563

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

גם בקיץ, זו אותה ישיבה – רק בלי לימודי חול, ובלי פינוקים מיותרים של האימהות...

(מהתוועדות חג השבועות תשט"ז – תורת מנחם, כרך טז, עמוד 348)

בעבר היה הסדר שהילדים היו לומדים ב"חדר" או בישיבה במשך כל היום, ורק פעמיים בשנה - לפני פסח ולפני ראש השנה - היה "בין הזמנים" [חופשה].

וגם זה בא לא מצד הילדים או מצד המלמדים, אלא מצד נשותיהם של המלמדים. הן היו צריכות לנקות את הבית לפחות פעמיים בשנה - פעם אחת לפני ראש השנה, ופעם אחת לפני פסח, כדי לבער את החמץ, ועל הדרך היו כבר מסירים גם את קורי העכביש. וכשהיו מנקים את הבית של המלמד, לא היה מקום ללמוד בו ולכן יצאו לחופשה.

ומהסדר הזה גדלו ילדים בריאים ברוחניות ובריאים בגשמיות.

אבל עכשיו הסדר הוא שונה. כיוון שהילדים 'עייפים ויגעיים' מהשעות האחדות שבהן הם לומדים, יש חופשת "סופשבוע", שנוסעים מחוץ לעיר מיום שישי עד יום ראשון, ויש 'מהדרים' לנסוע כבר מיום חמישי...

ואם לא די בכך, כיוון שבמשך השנה מתייגעים הילדים ב'גיעה קשה ביותר', בבוא החורף הם 'מוכרחים' לנוח במשך מספר שבועות. וכך גם בקיץ, שגם אז צריכים לנוח, אלא שבקיץ זה כבר עניין של חודשים - שמהרביעי ביולי [יום העצמאות האמריקאי] ועד 'יום העבודה' [חג אזרחי לציון סיום חופשת הקיץ] צריכים לנסוע מחוץ לעיר...

ואז, גם כשאותו אדם חוזר לעיר, הוא לא יכול להתיישב מיד ללמוד, שהרי הוא עדיין עייף מהחופשה... ולכן, בתקופה הראשונה לאחר החזרה מהחופשה הוא מתנמנם בשעת הלימוד, שהרי זה עתה חזר מהדרך ועדיין לא חזר לעצמו.

ומצורת התנהגות כזו רוצים לגדל "דור ישרים יבורך"...

הפתרון שרצו לתת לכך היה לבטל לגמרי את החופשה, כך שהילדים ישבו וילמדו במשך כל הזמן. אבל אז קמה התנגדות מצד ראשי הישיבות, שהרי גם הם רוצים לנוח מעט, ונוסף לזה הם טענו שעבור זמן החופש לא משלמים להם ולכן הם לא רגועים ואינם מסוגלים להכין את השיעור.

לכן נמצא פתרון אחר: מבחוץ יהיה זה 'קעמפ' [מחנה קיץ], אבל מבפנים תהיה זו ישיבה. זאת אומרת, שיהיה שם כל טוב בגשמיות, עם כל הדברים שיש במחנות האחרים, ויחד עם זאת ילמדו שם כמו בישיבה.

ואדרבה, בצורה הזו ישנה מעלה גם על הלימודים בכל השנה. שהרי באותם שבועות אחדים של חופשת הקיץ שבהם הישיבה ממשיכה לפעול במסגרת של 'קעמפ', התלמידים פטורים מללמוד לימודי חול, וגם לא יהיה שם העניין של 'ידי נשים רחמניות בישלו ילדיהן' - והכוונה היא לאימהות שמפנקות את הילדים שלא במקום, וזה דבר לא בריא עבור הילדים, לא ברוחניות ולא בגשמיות.

ומכיוון שה'קעמפ' נמצא מחוץ לעיר, והילדים אינם בביתם וגם אינם צריכים ללמוד לימודי חול - במשך שבועות אחדים יפעלו מה שפועלים במשך חודשים בישיבה כאשר היא פועלת במתכונת הרגילה במשך כל השנה.

צריכים רק לוודא שמבפנים זו אכן תהיה ישיבה, ושהמלמדים שיהיו שם עם הילדים לא ייגררו אחרי הילדים. שאם לא כן, לא רק שהם לא ישפיעו על הילדים לטובה, אלא אדרבה - גם הם עצמם יתהלכו 'כמו הכוהנים', לבושים במכנסיים "ממתנים ועד ירכיים" בלבד, וישחקו בכדור...

ובזה יחנכו וידריכו את הילדים בלימוד התורה ויראת שמיים על פי דרכי החסידות, ועד שהתוצאה תהיה שכשהילדים יחזרו לביתם הם יהפכו גם את בתיהם שיהיו כמו שצריך.

שׁוּעָנוֹר בְּלִקְוֹטִי שִׁיחָרָה

תפילין של מוח ושל לב

בפרשת השבוע אנו קוראים את פרשת קריאת שמע, מיסודות היהדות והאמונה, שם מופיעה גם מצוות תפילין.

לצד כלפול למדני הלכתי בפרטי המצווה, יש כאן עיון במשמעות הכנימית שלה ובתובנות שאפשר ללמוד ממנה לחיים.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות חלק לט, שיחה שנייה לפרשת ואתחנן

מה קודם, הראש או היד?

בפרשת ואתחנן אנו ממשיכים לקרוא את דברי הפרידה של משה מעם ישראל. בין הפסוקים נמצאת הפרשייה המפורסמת ביותר בתורה - וכך אומר משה:

שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל, ה' אֶל־לֹהֵינוּ ה' אֶחָד.
וְאַהֲבַת אֵת ה' אֶל־לֹהֶיךָ בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ.
וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לִבְךָ.
וְשָׁנַנְתָּם לְבָנֶיךָ וּדְבַרְתָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ.
וְקָשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֶטֶפֶת בֵּין עֵינֶיךָ.
וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ.

בפסוק מופיעה המצווה להניח תפילין. בצורה מפורטת יותר: המצווה היא להניח על הראש ועל היד את "הדברים האלה" עצמם, את אותם פסוקים של פרשת שמע ישראל², שנכתבים בדיו על קלף ומוכנסים לתוך התפילין.

נפתח את הנושא בשאלה פשוטה: מה קודם למה, התפילין של ראש או התפילין של יד?

מבחינה מעשית, כל מי שמניח תפילין יודע שקודם מניחים את התפילין של יד ואחר כך שמים את התפילין על הראש. זה לא סדר מטעמי נוחות, אלא עניין עקרוני: **אסור** לעשות הפוך ולהניח את התפילין של ראש לפני שמניחים את התפילין של יד³!

אפשר להבין מדוע זה כך. פשוט, זה הסדר שהתורה בוחרת, ובצורה עקבית. מצוות הנחת תפילין מופיעה בתורה ארבע פעמים⁴, ובכולן הנחת התפילין על היד באה לפני הנחת התפילין של הראש. לדוגמה אחת מתוך הארבע נבחר את הפסוק שממנו יצאנו ואותו אנו לומדים: "וְקָשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֶטֶפֶת בֵּין עֵינֶיךָ" - קודם היד, אחר כך הראש.

הסדר הזה כל כך מתבקש וקבוע, עד שאם נמצא מישהו **שמתעקש** להציג את הסדר ההפוך, זה יגרום לנו להרים גבה. ולמרבה הפלא, זה בדיוק מה שעושה הרמב"ם, באופן מכוון ושיטתי. שוב ושוב, בכל פעם שהוא עוסק בהלכות השונות שקשורות לצמד התפילין, הרמב"ם מדבר קודם על התפילין של ראש ואחר כך על התפילין של יד! מדוע?

נקרא את השאלה בלשונו של הרבי:

1. דברים, ו, ד-ט.
2. ועוד שלוש פרשיות שעוסקות ביסודות האמונה היהודית: פרשת 'והיה אם שמוע', ופרשות 'קדש' ו'והיה כי יביאך' שבשמות יג. שתי האחרונות עוסקות בסיפור הניסי של יציאת מצרים, שהוא יסוד אמונתנו.
3. ראה שולחן ערוך, אורח חיים, סימן כה, סעיף ב. גם מי שבטעות לקח לידיו תחילה את התפילין של ראש, שם אותן בצד ומניח קודם את התפילין של יד - שם, סימן כה, סעיף ו.
4. בארבע הפרשיות הכתובות בתוך התפילין.

לקוטי שיחור
- א -
על פרשיות השבוע. חגים ומנהגים
מכבוד קדושה
אדמו"ר מ
הרב דויד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ
זוסמליה בנימין זיץ
סניאורסאהו
מליובאוויטש
ספר ראשון - כך ראשון
בראשית

פעולה או תוצאה?

ברור שיש כאן משהו, יש סיבה להתעקשות הזו של הרמב"ם. המסר הסמוי שהרמב"ם מעביר לנו כאן הוא: "נכון שהתורה מקדימה את התפילין של יד, ונכון שמניחים אותן לפני התפילין שעל הראש. ועם זאת, את ספר ההלכות שלי סידרתי לפי כללים ברורים והגיוניים, ולפי הפרמטרים האלה מתבקש להקדים את התפילין של ראש".

והשאלה היא: מהו אותו פרמטר? מהו הגורם המארגן של המצוות בעיני הרמב"ם, שבעקבותיו הוא מקדים את התפילין של ראש לתפילין של יד?

כדי למצוא את הגורם המארגן, נפנה לניתוח ההבדל בין המצווה להניח תפילין על היד לבין המצווה להניח תפילין על הראש:

כתוב ב'צפנת פענח' על הרמב"ם, שיש הבדל בין תפילין של יד לתפילין של ראש. "דגבי תפילין של יד, המצווה היא [מעשה] ההנחה או הקשירה. אבל בשל ראש, המצווה שיהיה מונח".

יש הבדל משמעותי בין התפילין של יד לתפילין של ראש **בהגדרת המצווה**, לא רק במיקום הפיזי שלהן על הגוף - כפי שמנתח זאת הגאון רבי יוסף רוזין, שמכונה "הגאון מ'רוג'טשוב", בספרו צִפְנַת פִּעְנָח.

לפי הגאון, מבחינה אנליטית יש שתי דרכים להסתכל על מצווה. כשהקדוש ברוך הוא אומר לנו לעשות משהו, מה הוא רוצה בעיקר - **את הפעולה עצמה, או את התוצאה שלה?**

למשל: כשהתורה מצווה לקבוע מזווה בפתח הבית - המצווה היא לעשות את הפעולה ולקבוע את המזווה, או שהמצווה היא שתהיה מזווה קבועה בפתח (אלא שהדרך לעשות זאת עוברת בפעולת קביעת המזווה, כמוכן)?

הגאון ממשיך עם הניתוח הזה ומנסח חידוש מפתיע במצוות התפילין. למרות שבאופן אינטואיטיבי זה נראה לנו כמו שני שלבים של אותה מצווה והמשך של אותו תהליך, מבחינה מהותית אלו שתי מצוות שונות: הנחת התפילין על היד היא מצווה של **פעולה**, והנחת התפילין על הראש היא מצווה של **תוצאה**.

נסביר: בתפילין של יד, הקדוש ברוך הוא רוצה את **הפעולה**, שנניח אותן על היד, ולכן מבחינה

במניין המצוות שבתחילת הלכות תפילין, כתב הרמב"ם **אודות שתי המצוות שבהלכות אלו: (א) להיות תפילין על הראש, (ב) לקשרם על היד.**

וכבר תמהו מפרשים על זה שהקדים הרמב"ם כאן תפילין של ראש לתפילין של יד,

וכן בספר המצוות שלו, שמנה תפילין של ראש לפני תפילין של יד -

שהרי זה היפך הסדר בפסוק - **דבפסוק מפורש "וקשרתם לאות על ירך" ואחר כך "והיו לטוטפות בין עיניך".**

וכן הוא סדר הנחתן - **"כשהוא מניח מניח של יד ואחר כך מניח של ראש".**

ולמה הקדים הרמב"ם תפילין של ראש לתפילין של יד?

ותמיהה זו היא לא רק במניין המצוות, אלא גם בגוף ההלכות עצמן, **שבכל פעם מקדים הרמב"ם הלכות תפילין של ראש להלכות תפילין של יד.**

א. מצוה יבייג. וכן במנין המצוות שלו בריש ס' היד (אבל בס' המדע - ירושלים, תשכ"ד - הובאה גירסא מכת"י, דשם מצוות תש"י באה לפני תש"ד).

ב. פרשטנו ו, ח. וכן הוא סדרם בשאר ג' פרשיות ותפילין (בא יג, ט. שם, טז. עקב יא, יח).

ולהעיר מפ' זוהר עה"פ (שה"ש ח, ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך - ד'חותם על לבך" הוא תש"ד (דהיינו רצועות של ראש ד'תליין על לבא), ו"חותם על זרועך" היא תפלה של יד (תקו"ז תכ"ב (סה, ב). לקו"ת שה"ש רד"ה שימני (מה, א). וראה הנכמון שם) - תש"ד קודם לתש"י (אבל בתקו"ז ח' א' (ית, א) מפרש "על לבך" על תש"י ו"על זרועך" על תש"ד. ע"ש). ונת' הטעם לסדר זה ע"ד החסידות באמרי בינה ש' התפילין פ"ל. ע"ש.

ג. בשו"ת בנין שלמה (למהר"ש כהן מ"צ דווילנא) ס"ד מתוך ע"פ המובא בסה"ד (ד"א תתקל) בוויכוח משה רבינו עם ר"ת, דמשה אמר שצ"ל קשירה בשל ראש, כי "וקשרתם לאות" קאי על של ראש "שהם לאות" - ונמצא, שבתבול הקדים ש"ד לש"י. ומפרש שזוהי שיטת הרמב"ם שהזכיר (פ"ג סה"א) רק קשר הרצועות בצורת דל"ת שהוא של התש"ד (ראה שם ה"ג). וכן מדויק בלשונו במנין המצוות שבריש ס' היד (מ"ע יב) "לקשור תפילין בראש" (ע"ש) - ולכן הקדימם גם הרמב"ם.

אבל נוסף שצ"ע בעצם התי', הרי מובן גודל הדוחק לתרוץ כן הקדמת הרמב"ם השל ראש להש"י בכ"מ.

ד. מנחות לו, א.

ה. ולהעיר משאלות פ' בא (שאלתא מה בתחלתה) "דמחייבין דבי ישראל . . תפילין בראשיהון (ואח"כ) ותפילין בדרעיהון".

ו. מושא"כ בההלכות אודות שניהם יחד, פעמים מקדים של ראש ולפעמים של יד (ראה פ"ג ה"ז (בין של ראש בין של יד). שם ה"י (בין ש"י בין ש"ד). שם ה"ד (בין ש"ד בין ש"י). ה"ט (וראה שם ה"י). פ"ד ה"ג. שם ה"ד. ואכ"מ.

ז. להל' תפילין פ"ד ה"ד. מהד"ת (ע, ד. פט, א). - וראה גם גליוני הש"ס (להר"י ענגל) לירושלמי ורע"ם כרך א אות מד (בדעת הירושלמי).

לכן לא רבים עוסקים בלימוד כתביו של הגאון, ומעטים עוד יותר אלו שלומדים בעצמם באותה דרך.

הרבי חיבב מאד את הגאון ואת שיטת הלימוד שלו, ואף התכתב איתו בנושאים למדניים. שנים מאוחר יותר הרבה הרבי לעסוק בתורתו של הגאון ואף הביע התפעלות לנוכח שיטתו הייחודית והנדירה.

תזכורת מתמשכת

כעת נוכל לחזור לסדר הדווקני של הרמב"ם, ולהבין מדוע הוא מעניק קדימות דווקא לתפילין של ראש:

על פי הנ"ל יש לבאר הטעם שהרמב"ם הקדים בכל פעם תפילין של ראש לשל יד.

דקדימה זו היא בהתאם לתוכנו של כללות ספר אהבה, שכולל (בלשון הרמב"ם) "המצוות שהם תדירות שנצטוונו בהם כדי לאהוב המקום ולזכרו תמיד".

ובעניין זה, הרי העיקר הוא המצווה לתפילין של ראש, שהיא מצווה תמידית, שבכל רגע שהוא לבוש בהם מקיים מצווה. מה שאין כן בשל יד, שמצוותה היא רק מעשה הקשירה.

ספר ההלכה של הרמב"ם, "משנה תורה", מחולק לארבעה עשר חלקים ("ספרים", בלשון הרמב"ם עצמו). כל אחד מהם מוקדש לקטגוריה שונה של מצוות, ונושא שם מתאים⁵. למשל: ספר קורבנות עוסק בהלכות הקרבת הקורבנות במקדש, וספר זמנים עוסק בשבת ובחגים.

מצוות קריאת שמע, הנחת תפילין ומזוזה (שמופיעות כולן בפסוקים שציטטנו מהפרשה), נמצאות כולן בספר **אהבה**, שהרמב"ם עצמו מגדיר את תוכנו: "אֶקְלֵל בּוֹ הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן תְּדִירוֹת, שֶׁנֶּצְטִינּוּ בָּהֶם כִּדִּי לְאַהֵב אֶת הַמָּקוֹם וּלְזָכְרוֹ

מהותית את המצווה אנחנו מקיימים באותן דקות שבהן אנחנו עושים את הפעולה וקושרים את התפילין על היד. בתפילין של ראש, לעומת זאת, הקדוש ברוך הוא רוצה את **התוצאה**, שעל הראש שלנו יהיו מונחות תפילין - מה שאומר שזו מצווה מתמשכת, משום שבכל רגע שהתפילין מונחות על הראש אנחנו ממשיכים לקיים את המצווה.

מה שמפליא במיוחד זה שאפשר לראות את ההבחנה הזו בתוך הניסוח של המצווה בתורה:

יסודו בלשון הכתוב עצמו: "וקשרתם לאות על ירך, והיו לטוטפות בין עיניך". דגבי של יד נקט הכתוב מעשה הקשירה, ואילו בתפילין של ראש נאמר "והיו".

כשהתורה מצווה להניח תפילין על היד, היא אומרת: "**וקשרתם**" - תקשור אותם, ובמילים שלנו: תעשה את הפעולה. כשהיא מצווה להניח תפילין על הראש, היא אומרת: "**והיו** לטוטפות בין עיניך" - תגיע למצב שבו התפילין יהיו מונחות על הראש, ובמילים שלנו: תדאג לתוצאה.

כאן המקום להבהיר הבהרה חשובה: ההבחנה הזו עשויה להישמע לנו תיאורטית ומופשטת, כי בסופו של דבר, כך או כך, צריך לקחת את התפילין ולהניח אותן על היד ועל הראש. התפילין לא יניחו את עצמן, וכשנניח אותן הן יהיו מונחות. במילים אחרות: קשה לנו להבחין בין הפעולה לתוצאה, כשבעולם הממשי שתיהן חלק מאותו תהליך. אולם, מיד נראה שלניתוח האנליטי הזה יש השלכות איך להסתכל על המצוות השונות, ובעיקר על התובנה שאפשר ללמוד מזה לחיים.

בשיחה זו ובשיחות נוספות הרבי מבסס את דבריו על דברי רבי יוסף רוזין, שכיהן כרבה של העיר דווינסק שבבלרוס במאה הקודמת (נפטר בשנת תרצ"ו). בעולם היהודי הוא מוכר בשם "הגאון הרוגטשובי", על שם עיר הולדתו רוגטשוב.

שליטתו בכל מכמני התורה הייתה פלאית וסגנון לימודו היה מקורי, חדשני ובלעדי. הוא מנתח בצורה מופשטת ואנליטית מאד נושאים רבים בתורה, ומעניק לדברים הגדרות לוגיות מדויקות.

דרך הלימוד של הגאון דורשת ידע עצום ומקיף, לצד בהירות ויכולת תפיסה לוגית.

5. ואלה שמות: המדע, אהבה, זמנים, נשים, קדושה, הפלאה, זרעים, עבודה, קרבנות, טהרה, נזיקין, קנין, משפטים, שופטים.
6. בהקדמת הרמב"ם שם.

תָּמִיד, כְּגוֹן קְרִית שְׁמַע וְתַפְּלָה וְתַפְּלִין.⁷

ספר האהבה של הרמב"ם מוקדש למצוות היומיומיות שמטמיעות בנו את האמונה בקדוש ברוך הוא ואת האהבה אליו. אלו הן מצוות שמשמשות כתזכורת ואמצעי להפנמה של האמונה בהשם והאהבה אליו. בהתחשב בהבנה החדשה שלנו על מצוות התפילין, נוכל להבין מדוע **בהקשר הזה** של מצוות שמהוות תזכורת, יש להקדים את התפילין של ראש לתפילין של יד.

אם הפרמטר של הרמב"ם לסידור הנושאים וההלכות בספר הזה הוא התזכורת לאמונה ואהבת השם, ברור שהתפילין של ראש קודמות - פשוט משום שהן תזכורת חזקה יותר מזו שבתפילין של יד. מדוע? מפני שהמצווה בתפילין של ראש היא מצווה **מתמשכת**, לעומת המצווה בהנחת תפילין של יד שהיא חד פעמית.⁸

לאחר ההבחנה הלמדנית-הלכתית, נינסס ללמוד את משמעות הדברים לעולם הפנימי שלנו בעבודת השם.

בין השכל לרגש

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

ויש להוסיף בביאור ההבדל הנ"ל בין תפילין של יד ותפילין של ראש - על פי פנימיות העניינים:

החילוק הפנימי בין תפילין של יד ותפילין של ראש הוא,

שתפילין של יד שמניחים על הזרוע, כנגד הלב, מורה על עבודת המידות, לשעבד לקדוש ברוך הוא "הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות". ותפילין של ראש, "על הראש כנגד המוח" - לשעבד "הנשמה שהיא במוח" לקדוש ברוך הוא.⁹

עבודת השם היא עניין נפשי ופנימי, תהליך שהאדם עובר בתוך עצמו. לכן, כדי למצוא את הדרך הנכונה בתחום, עלינו להכיר קודם כל את

7. אמנם בפסוק תפילין של יד קודמות, אבל זה משום שהתורה מתארת את המצוות בסדר הכרונולוגי שלהן, ולפי הפרמטר הזה התפילין של יד קודמות, שכן את התפילין של יד מניחים קודם.

ט. שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם סי"א בשינוי ל' קצת.

מבנה הנפש, להבין את החוזקות והחולשות שלה וללמוד איך לפעול איתה בצורה נכונה.

אחד העקרונות החשובים שלומדים בחסידות הוא ההבחנה בין השכל לרגש, בין הרציונלי לאמוציונלי:

השכל הוא מונח כולל שמתאר את האינטלקט והחשיבה של האדם, את היכולת להבין סיטואציה, להתבונן ולהסיק מסקנות הגיוניות שיקדמו אותו לתוצאות מוצלחות בכל תחום. לשכל יש יכולת שקלול נתונים והוא מסוגל להחליט בדיוק איך להתנהג בצורה מושכלת ושקולה.

הרגש, לעומת זאת, מתאר את המרחב האינטימי והאישי של האדם, המקום הכי סוער ופרוע שלו. שם נמצאים כל התשוקות והחלומות, החרדות והאהבות, הדחפים והאינסטינקטים. כאן אין תהליך של עיבוד מבוקר, אלא הרבה יותר ספונטניות והתפרצויות.

למעשה, כל נפש מורכבת משתי המערכות המקבילות הללו. המשימה שלנו כיהודים עובדי השם היא להשתמש בשתייהן בצורה הנכונה, אבל בכל אחת משתי המערכות דרך הפעולה והמטרה שונה.

את הביטוי ההלכתי והפרקטי לעבודת השם בשתי המערכות המקבילות אפשר למצוא במצוות תפילין, שגם היא מורכבת משני חלקים שונים: יש את התפילין שמניחים מול הלב (על היד) - שהוא מרכז הרגשות, שם מרגישים את הדם הרווחח ואת ההתרגשויות; ויש את התפילין שמניחים מעל המוח (על הראש) - שהוא המוקד של השליטה והבקרה השכלית.

כמו שאמרנו, התפילין נועדו לגרום לנו להפנים את האמונה והאהבה להשם. כעת אנחנו מבינים שבמובן עמוק ונפשי יותר, הכוונה היא לעבודת השם כפולה, גם שכלית וגם רגשית.

הנה כך כתב אדמו"ר הזקן:¹⁰ "ציוונו הקדוש ברוך הוא לכתוב ארבע פרשיות אלו, שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים, כדי שנזכור נסים ונפלאות שעשה עימנו שהם מורים על יחודו ואשר לו הכוח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו. וציוונו להניחן **על הזרוע כנגד הלב ועל הראש נגד המוח**, כדי שנשעבד הנשמה שהיא במוח וגם תאוות ומחשבות ליבנו לעבודתו יתברך, שעל ידי הנחת תפילין יזכור את הבורא

8. פסקי הסידור, הנחת תפילין.

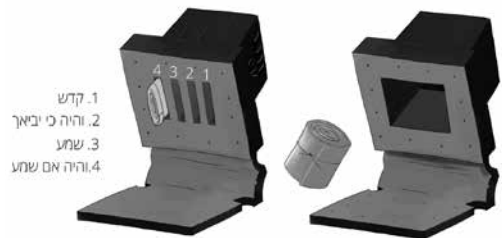
וימעיט הנאותיו".

מעניין שאפילו בצורה הפיזית של התפילין אפשר לראות שיש הבדל בין התפילין של יד לתפילין של ראש, והוא ממש מכון אותנו להבדל בין צורת הפעולה והסגנון של המערכת השכלית לבין אלה של המערכת הרגשית:

זהו גם הטעם הפנימי דהפרשיות דתפילין של יד הם בבית אחד, ואילו בתפילין של ראש ארבע הפרשיות מונחות כל אחת ואחת בבית בפני עצמו.

כי עניינו של המוח והשכל הוא לפרט כל דבר לפרטים. מה שאין כן רגש המידות אין בו התחלקות פרטים, דרגש המידות מצד עצמו הוא למעלה ממדידה והגבלה.

נסתכל על שני ה'בתים' (קופסאות התפילין שבתוכן הפרשיות הכתובות) ונשים לב להבדל הבולט ביניהם:

בתפילין של יד, יש תא אחד בלבד בקופסה ובתוכו יריעת קלף אחת שעליה כתובות הפרשיות. זה מזכיר לנו את ההתנהלות של המערכת הרגשית - הרגשות והתחושות מגיעים 'מהבטן' ומציפים את האדם. כשאדם נמצא בסערת רגשות, הוא לא מסוגל להתנתק מהסיטואציה, הוא נמצא בה כולו באופן מלא.

ככה הרגש עובד. כשאבא רואה את ילדיו משחקים במתיקות ילדותית, הוא מתמלא באהבה. הוא חושב רק על זה, הוא מהופנט לזה ומוקסם מזה. כשאדם נמצא במצב כלכלי קשה והוא חרד מיום תשלום החשבונות, זה מטלטל אותו. זה מעסיק אותו בכל רגע, גם כשהוא אוכל, מטייל או מטפל בניירת זה לא עוזב אותו. רגשות מציפים וממלאים.

לעומת זאת, בקופסת התפילין של ראש יש ארבעה תאים נפרדים. זה מקביל לאופי של המערכת השכלית - התנהלות שמבחינה בפרטים ומסתכלת על המציאות בצורה מבוקרת, חשיבה שעובדת בשיטות של הגדרה ומיון לקופסאות ומגירות בתודעה ובזיכרון, כשלכל דבר יש את המקום שלו.

השכל מכניס דברים לפרופורציות. כשאדם בוחן השקעה אפשרית מול הכנסה עתידית, הוא בודק את העסקה מכל הצדדים ומנתח ומשווה יתרונות מול חסרונות, סיכויים מול סיכונים. כך גם כשמשתמשים בשכל כדי לפתור בעיות, מפעילים כלים כמו ניתוח, השוואה ושיקול דעת - ובמילה אחרת: פרופורציה.

בשורה התחתונה, התפילין של יד מסמלות את עבודת השם דרך המערכת הרגשית, והתפילין של ראש מסמלות את עבודת השם דרך המערכת השכלית.

לקשור את הרגשות, לשלוט על המחשבות

כעת נוכל להבין מה מלמדת אותנו מצוות התפילין הכפולה. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

על פי זה יש לבאר החילוק הנ"ל בין תפילין של יד ותפילין של ראש - דתפילין של יד מצוותן רק מעשה הקשירה, ואילו תפילין של ראש היא מצווה תמידית, "שיהיה מונח" - בפנימיות העניינים:

בנוגע למידות שבלב, הרי אין ליבו של אדם ברשותו "להפך ליבו מתאוות עולם הזה לאהבת השם באמת".

ולכן אין מצוות תפילין של יד - דהיינו שעבוד תאוות הלב - "שיהיה מונח", כי אם רק מעשה הקשירה.

וזאת אומרת, שאף על פי שאין האדם יכול להפוך את ליבו מתאוות ליבו לאהבת השם באמת, שיהיה משועבד בתמידיות לאהבת השם, מכל מקום עליו לקשור את ליבו, לשלוט על עצמו שלא להוציא תאוותיו מן הכוח אל הפועל".

מה שאין כן בנוגע למוחו, הרי "מוחו ברשותו" של כל אחד ואחד מישראל, ש"יכול להתבונן בו בכל אשר יחפוץ".

ולכן מצוות תפילין של ראש היא "שיהיה מונח", היינו שיהיה משועבד באופן תמידי לעבודתו יתברך.

כל מי שלמד פעם בספר התניא, יודע שאדמו"ר הזקן מציג שם שני סוגים של יהודים עובדי השם: הצדיק והבינוני.

הצדיק הוא טיפוס של יהודי שעובד את השם בצורה טוטלית, בשתי המערכות - השכלית והרגשית. בתחום הרגשי: הוא חרד רק מעבירות ואוהב רק מצוות. כל דבר אחר ממש לא מעניין אותו. גם השכל שלו 'רואה את העולם' במשקפיים רוחניים: הוא מבין את היתרונות הגדולים של הקרבה להשם ואת החסרונות העצומים של ההתרחקות ממנו. הצדיק הוא אחד שגם החשיבה וגם החוויה שלו מוכוונים לחלוטין לעבודת השם.

אבל הצדיקים הם יחידים סגולה ממש. כמעט כל היהודים עובדי השם לא זוכים להגיע למדרגה הרוחנית של הצדיק. השאיפה שלנו והמאמצים שלנו צריכים להיות מכוונים למודל ה"בינוני".

הבינוני של התניא הוא אדם שהרגש שלו טבעי כמו כל אדם רגיל. הוא אוהב כבוד וכסף, הוא נהנה מאוכל טעים, מהצגה טובה ומשיר יפה. הוא פוחד מכישלון, מתגובות הסביבה ומהחמצת הישגים וחוויות אנושיות. ועוד דבר: הבינוני לעולם יישאר כזה, הרגש שלו תמיד יהיה מחובר למה שיש לעולם הזה להציע.

אז במה הוא עובד את השם? - במערכת השכלית. מכל אחד, גם מי שאיננו צדיק, מצופה ללמוד את התורה ולעיין בספרי החסידות כדי להבין ולהפנים כמה טוב השם וכיצד הוא מנהל את העולם, ובצד השני לתפוס איזו ריקנות וחוסר תוחלת יש בחיים נטולי עבודת השם ושקיעה בהנאות חומריות. במילים אחרות: היעד כאן הוא לשנות תפיסה, להיכנס למערכת ההפעלה השכלית, לסגל דפוסי חשיבה חדשים ולראות אחרת את העולם.

הדרך לשנות את הראש היא לימוד תורה

יא. ראה בארוכה תניא פ"ב ואילך.

יב. תניא פ"ז שם.

יג. שם.

במאמץ פיזי ואינטלקטואלי, ובפרט לימוד חסידות. הלימוד משנה ובונה מחדש את תפיסת המציאות שלנו. דרכו אנחנו מתחילים להבין ולהפנים שהשם משגיח עלינו כל הזמן בהשגחה פרטית, שיש לנו נשמה אלוקית, שקיום מצוות הוא תכלית קיומנו. התובנות הללו בסופו של דבר מגדירות אותנו ואת החשיבה שלנו, הן הופכות להיות מסגרת ההסתכלות שלנו על עצמנו ועל החיים.

ויש עוד צד לעבודה עם המערכת השכלית. בעזרת מערכת השליטה והבקרה הזו שמתנהלת במוח, הבינוני יכול וצריך לרסן את הרגשות ולווסת אותן. נכון, הוא לעולם לא יגיע לכפתור האדום ולא יוכל לכבות את ההתפרצויות הרגשיות הספונטניות, אבל הוא יכול וחייב לשלוט בעצמו ולא להיסחף אחרי כל התרגשות, דחף או אינסטינקט.

ברגשות יש עוצמה אדירה, כי הם משקפים את העולם הפנימי שלנו. לכן לפעמים הם משתלטים על הנפש, משתקים את האדם וגורמים לבעיה בתפקוד. אבל הפתרון לזה קיים. כל אדם תבוני מסוגל, גם אם זה קשה, לעשות סדר בעולם הרגשי שלו. הוא יכול להישאר קר רוח ולא לאבד עשתונות בעת הצפה רגשית, לא כזו של פחד וגם לא של אהבה. אפשר לעשות תהליך חשיבה ובקרה עצמית ולהכניס את הרגשות לתבניות מסודרות: להבין אם הפחד רציונלי, עד כמה הדבר שאנו אוהבים חשוב ומועיל לנו באמת, באילו פרטים הרגש 'בבטן' צודק ואיפה זו הגזמה. בעזרת השכל אפשר לנהל את הרגשות ולהגיע לתוצאות טובות.

ובעבודת השם שלנו: כשאדם מבין שלא כדאי להתרחק מהשם, זה מה שיעזור לו להשתלט על עצמו כשמהשווה ימשוך אותו למקום אחר. גם כשהוא רעב מאד ו'בא לו' לאכול משהו טעים ומגרה, שלא דווקא כשר, הוא יכול לנהל את עצמו ולא להישמע לרגש שגואה בו. גם לכיוון השני, כשהאדם מרגיש חסר מוטיבציה ו'לא בא לו' לקום לתפילה, לעזור לחבר או ללמוד תורה - השכל שלו מבין שאם הוא כן יקום ויבצע את הדברים זה ישתלם לו, כי הוא יתחבר עם הקדוש ברוך הוא. זה נותן לו את הכוח לקום ולעשות.

האדם הרגיל השואף להיות 'בינוני' לא מכיר את הקודים שמפעילים את המערכת הרגשית, וזה לא ישתנה אף פעם. הרגש הטבעי והמולד שלו הוא עדיין עוצמתי ומציף אותו, ואין לו את

בניסיונות ובפיתויים שמציע העולם שבחוץ?
ממשיכה התורה ואומרת: "וקשרתם לאות על
ידך". הרגש אכן עוצמתי, קשה לשנות אותו ויתכן
שאף פעם לא נצליח להתנתק לגמרי מרגשות
שליליים שונים. אבל כן צריך לרסן אותו ולדאוג
שהוא לא יהיה זה שמכתיב את ההתנהגות שלנו.
אז מהי עבודת השם, אם הרגש שלנו לא
משתנה? ובכן: "והיו לטוטפות בין עיניך". המיקוד
בעבודת השם העקבית והרציפה הוא בחשיבה.
להתבונן בכל סיטואציה דרך המשקפיים
שהתורה נותנת לנו. בכל צומת דרכים, בכל
התלבטות ובכל רגע בחיים, אנו מסוגלים וגם
נדרשים לעצור ולחשוב - מה הקדוש ברוך הוא
מצפה ממני לעשות כעת?

התובנה הזו, שליבו ורגשותיו של אדם
אינם בשליטתו אבל המחשבה והשכל שלו
לגמרי בידיו, מופיעה בספר התניא כ'זריקת
עידוד' ליהודי בעבודת השם.

יהודי שניגש לעבוד את השם, מרגיש בפער
עצום בין מה שכתוב בספרים והדרישות
התובעניות ממנו, לבין המצב שבו הוא
נמצא. הספרים מדברים על כך שהעולם
הוא הבל הבלים ו"אין עוד מלבדו", שהתורה
והמצוות הן החיים האמיתיים וחוף מזה
אין דבר בעל ערך בחיים. אבל כולנו יודעים
כמה התפיסה הזו רחוקה מאיתנו. אותנו
כן מעניינים כוח, כסף וכבוד, לנו כן חשוב
אוכל טעים ושינה ערבה, ולפעמים אנו
אפילו מתפתים לדברים שליליים ואסורים.
איך מגשרים על הפער הזה?

מלמד אותנו אדמו"ר הזקן יסוד חשוב:
את הרגשות והאינטואיציות שלך אתה
לא אמור לשנות. אתה צריך לוודא שהם
לא ישלטו עליך ויגררו אותך למעשים לא
נכונים, אבל הרגש עצמו הוא דבר טבעי.

טבעי שאדם עייף בבוקר ואין לו חשק
לקום ללמוד, טבעי שאדם נמשך להסתכל
סביבו וטבעי שאדם חש תשוקה להתפנק
במשהו טעים שאין לו כשרות מהודרת.

עלנו להשתדל להתקדם בזה צעד אחר
צעד, אבל תמיד נזכור שהניצחון המוחלט
לא מובטח בשטח הזה. המשימה שלנו היא
לשלוט בדחפים האלה, כל הזמן, ולמנוע
מהם להתממש.

המסוגלות לשנות את הדחפים העמוקים שלו
ולגרום להם לדחוף אותו רק לכיוון הקדושה.
הוא עדיין אוהב לישון או לבלות, לאכול אוכל
טוב ולצחוק עם החברים, ולפעמים הוא נמשך
גם לדברים אסורים. הם עדיין 'מדברים' אליו.
לפעמים גם יהיו לו פחדים, או שהוא יהיה עצוב
וחסר מוטיבציה.

אבל כן נדרש מכל אדם לשלוט על הרגש
ולרסן אותו, שהוא לא יהיה זה שיכתיב לנו כיצד
להתנהג. עובד השם הוא יהודי שכל יום עושה
עוד פעולה קצרה ועוד אחת של שליטה עצמית
שבולמת את הרגשות שצפים ולא נותנת להם
לשלוט בפראות.

לכן בהנחת תפילין של יד המצווה היא 'זבנג
וגמרנו' (בהגדרות הלמדניות: מצווה של פעולה,
לא של תוצאה), והפעולה עצמה היא קשירה:
במערכת הרגשית שמתנהלת בלב, המשימה
שלנו היא להיות עם האצבע על הדופק ובכל
פעם שצריך - לבצע התערבות מהירה ו'לקשור'
את הרגשות, לא לתת להם להתפרץ ולהשתלט
עלינו.

אבל במה שנוגע למערכת השכלית, כאן
אנחנו יכולים וצריכים לבנות מחדש ולעצב
בדרך של עבודת השם. אנחנו צריכים לתרגל
את זה ולהשקיע בזה, אבל זה אפשרי: להסתכל
על הטוב שבכל דבר, לחשוב חיובי, להבין את
המעלה שבקיום המצוות וכמה משמעות ואושר
יש בלהיות יהודים. כל אדם חופשי לחשוב ולנתח
כל סיטואציה כראות עיניו ולקבל החלטות
בהתאם, ולכן הוא גם מצווה לעשות זאת.

לכן בהנחת תפילין של ראש המצווה מתממשת
(בהגדרות הלמדניות: מצווה של תוצאה, לא של
פעולה): במערכת השכלית שמתנהלת במוח,
דורשים מאיתנו להיכנס לתהליך ממושך ועקבי
שיביא לתוצאה ארוכת טווח. לחשוב על זה שוב,
ושוב - להעמיק, לעיין ולהתבונן, פעם ועוד פעם,
עד שסולם הערכים שלנו יתאים לרצון של השם.

*

לסיום, נחזור לפרשת שמע ונקרא אותה
מחדש: "שמע ישראל, השם אלוקינו השם אחד"
- עלינו לזכור שהשם הוא השליט היחיד, וגם
לאהוב אותו, להשתוקק לעבוד אותו ולהתקרב
אליו, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך".

ומה אם אנחנו לא אוהבים? ומה אם אנו
נמשכים למקומות אחרים, וקשה לנו לעמוד

החסיד ר' חיים משה אלפרוביץ' כיהן כמשפיע קהילת חב"ד ברמת גן במשך שנים, והיווה דוגמה לחסיד נלהב ומסור בכל מאודו לעבודת השם.

ר' חיים משה עלה לארץ לאחר מלחמת העולם השנייה, ומצא עבודה בסלילת כבישים. זו הייתה מלאכת כפיים פיזית - לסחוב שקים, ליישר ערמות חצץ ועוד. מנהל העבודה ראה שר' חיים משה הוא דמות מיוחדת, והחליט להעביר אותו לעבודה משרדית בהנהלת החשבונות שתתאים יותר לכבודו.

לאחר כמה ימים פנה ר' חיים משה למנהל העבודה, וביקש ממנו לחזור לתפקידו הקודם. לתמיהתו של מנהל העבודה, הסביר ר' חיים משה: "העבודה הנוכחית אומנם קלה פיזית, אך דורשת מחשבה רבה וזה מונע ממני לחשוב תוך כדי עבודה על דברי תורה. העבודה הקודמת הייתה עבודה פיזית מפרכת, אבל המחשבה שלי נותרה פנויה ויכולתי להתבונן בדברי חסידות ותורה".

המחשבות הן כבר תחום אחר לגמרי. כאן דורשים מאיתנו בהחלט להסתכל על כל דבר בצורה חיובית, לחשוב מחשבות אופטימיות, להתבונן בכך שהקדוש ברוך הוא מסתכל עלינו כל הזמן ומצפה שנעבוד אותו. המחשבה היא הכלי השימושי המרכזי שלנו בעבודת השם, וזה לגמרי בידינו.

אדם עשוי לחשוב שרק צדיק גמור שהלב שלו נקי לחלוטין הוא זה שזוכה לעבוד את השם באמת, בעוד מי שהלב שלו נמשך למקומות אחרים ושולט רק על מימוש הדחפים שלו איננו עובד השם.

אך המחשבה החסידית מסדרת לנו את הראש: עובד השם הוא יהודי שהשקפת העולם והמחשבות שלו מסודרות לפי התורה, ובתחום הרגש והיצרים הוא שולט במובן זה שהוא מרסן אותם כל הזמן.

תרגולת מעשית

לכל אחד מאיתנו יש זמנים קבועים של הליכה או נסיעה, בהם אין דבר מוגדר לעשות והמחשבה משוטטת. מעתה נשתדל לשים לב למחשבות ברגעים המתים האלה. באותן דקות נעסיק את מוחנו בדברי תורה, ולפחות ננתב את המחשבות לכיוונים מועילים וחיוביים. נזכור שהמחשבה היא 'מגרש המשחקים' העיקרי שלנו בעבודת השם.

צידה לדרך

דָּבָר זֶה קָרֹב מְאֹד וְנִקְל לְכָל אָדָם אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ מִחַ בְּקִדְקֻדּוֹ, כִּי מִחוּ בְּרִשּׁוֹתָיו וְיָכוֹל לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יִחַפֵּץ. וְכִשְׂיִתְבּוֹנֵן בּוֹ בְּגִדְלַת אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, מְמִילָא יוֹלִיד בְּמִחוּ עַל כָּל פְּנִים הָאֲהָבָה לֵה', לְדַבְּקָה בּוֹ בְּקִיּוֹם מְצֻתָּיו וְתוֹרָתוֹ.

(תניא פרק יז)

נחמה כפולה

מאמר "נחמו נחמו עמי" תשל"ז

במאמר שלפנינו, הרבי מבאר את מהות החורבן הראשון והשני, והנחמה הכפולה שלהם, לצד הבנת עומק חג חמישה עשר באב וימי הנחמה.

א. תשש כוחה של חמה

המשנה אומרת: "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב". המעלה הגדולה של יום חמישה עשר באב קשורה לכך שאז "תשש כוחה של חמה" – שחום השמש מתחיל להיחלש.

משמעות הדברים ברוחניות:

ה"חמה" כאן מייצגת את אומות העולם, ש"מונים לחמה, ונמשלו לחמה, ועובדים לחמה". הגויים, וכך גם כוחות הטומאה האחרים, סוגדים לחוקי הטבע ומכחישים את נוכחותו של אלוקים בעולם – וזה מתבטא בכך שהם סוגדים לשמש.

חמישה עשר באב מסמל את היחלשות כוחות הטומאה וההתנגדות לקדושה, ולכן הוא "יום טוב לישראל". העובדה שהוא בא אחרי הירידה והנפילה הגדולה, שהשיא שלהן הוא תשעה באב – מעצימה עוד יותר את העלייה הגדולה שאחרי הנפילה.

בפרקים הבאים נלמד על מהותה של הירידה הכפולה של תשעה באב, ומתוך כך נבין גם טוב יותר את מהותה של העלייה שאותה מייצגת חמישה עשר באב – וזאת בעזרת לימוד על פי הפנימיות של צמד פסוקים בשיר השירים: "הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֶבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהְרִים. אִם לֹא תִדְעִי לֵךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים, צְאִי לֵךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים".

מעלת חמישה עשר באב – שאז תשש
כוחה של חמה בכוח המתנגד לקדושה

אֵיטָא [- כְּתוּב] בְּמִשְׁנָה: "לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כְּחֲמִישֵׁה עָשָׂר בְּאָב וַיְכִיּוּם הַכְּפֹרִים..."
ומבאר על זה בְּהִדְרוּשִׁים, דְּמַעֲלַת חֲמִישֵׁה עָשָׂר בְּאָב הִיא, כְּדֹאֵיטָא בְּגִמְרָא², שְׁאֵז "תִּשְׁשׁ כֹּחָה שֶׁל חֲמָה".

דְּהִינּוּ, חֲמָה דְּלַעֲמַת זֶה - שֶׁהוּא עֲנִין מֵה שְׂאֵמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין לְחֲמָה³... וְעַל עֲנִין זֶה שֶׁבְּחֲמָה אוֹמְרִים, שֶׁבְּחֲמִישֵׁה עָשָׂר בְּאָב "תִּשְׁשׁ כֹּחָה שֶׁל חֲמָה".

וְזֶהוּ גְדֹל עֲנִין הַיּוֹם טוֹב שֶׁבְּחֲמִישֵׁה עָשָׂר בְּאָב, שֶׁלְּמַעֲלָה גַם מִשְׁאָר הַמּוֹעֲדִים. כִּי מִכֵּיּוֹן שֶׁחֲמִישֵׁה עָשָׂר בְּאָב בָּא לְאַחֲרֵי הִירִידָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב, שֶׁזֶהוּ עֲנִין "כֹּחָה שֶׁל חֲמָה" - הִרִי הָעֲלִיָּה שֶׁבוּ, דְּ"תִשְׁשׁ כֹּחָה שֶׁל חֲמָה", הוּא עֲלִי גְדוֹל בְּיוֹתֵר.

הִירִידָה וְהָעֲלִיָּה - רִמּוּזִים בְּפִסּוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים

וַיּוֹבֵן זֶה בְּהִקְדָּם הַפִּסּוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים:
"הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֶבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהְרִים"⁴,

וְהַפִּסּוּק שֶׁלְאַחֲרָיו: "אִם לֹא תִדְעִי לֵךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים, צְאִי לֵךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים".

ב. איכה תרביץ בצהריים

הַפִּסּוּק הָרִאשׁוֹן - "הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֶבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהְרִים" - מְצִיג תְּהִיָּה כְּפוּלָה שֶׁל כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל כֻּלְּפִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. עִם יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ

1. סוף מסכת תענית.

2. תענית לא, א: "תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: מחמשה עשר באב ואילך תשש כוחה של חמה, ולא היו כורתין עצים למערכה, לפי שאין יבשין (ומאותו הזמן אין כוח בחמה לייבשן, וחיישין מפני התולעת, לפי שיעץ שיש בו תולעת פסול למערכה. רש"י)".

3. סוכה כט, א.

4. שיר השירים א, י.

הוא כיצד ניתן לשרוד רוחנית בתקופת הגלות.

השאלה מחולקת לשניים:

"איכה תרעה" – הקורבנות שהוקרבו בבית המקדש נועדו 'להזין' ולפרנס' (לרעות) את האלוקות ולחבר אותה אל העולם. לאחר חורבן בית המקדש הראשון, מתעורר הקושי כלפי הקדוש ברוך הוא: כיצד נוכל לחבר אותך אל העולם, בשעה שבית המקדש חרב ואין התגלות אלוקית בעולם?

"איכה תרביץ" – לאחר חורבן בית המקדש השני, המצב הרוחני של עם ישראל החמיר עוד יותר, והתוצאה של הגלות היא שיהודים 'רובצים' וכורעים תחת נטל הצרות והקשיים. והשאלה היא: כיצד בכלל נוכל להתקיים רוחנית במצב כזה?

כנסת ישראל שואלת את הקדוש ברוך הוא: "איכה תרעה? איכה תרביץ בצוהריים?"

הפסוק "הגידה לי שְׁאֵהְבָה נִפְשִׁי" הוא שאלת כנסת ישראל מהקדוש ברוך הוא. והשאלה היא: "איכה תרעה, איכה תרביץ בצוהריים?"

"איכה תרעה" – חורבן בית ראשון, העדר הקורבנות

"איכה תרעה" קאי על חרבן בית ראשון, שעל זה שואלים מאת הקדוש ברוך הוא "איכה תרעה" בזמן הגלות.

כי הנה כתיב "רעיתי" – פְּרָנְסְתִי⁵. ואמרו רבותנו זכרונם לברכה⁶: "ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים".

דהפרנסה הוא ענין הקרבנות.

וכמו שכתוב⁷: "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי [ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו]", ואמרו רבותנו זכרונם לברכה⁸: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עד

שאתה מצוני על בני, צוה את בני עלי" – הינו שביאו ענין הקרבנות שהם "לחמי".

דכמו שהלחם כפשוטו, ענינו הוא קשור הנשמה בהגוף, על דרך זה הוא למעלה. וכמאמר⁹ "מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקדוש ברוך הוא ממלא את עולמו"...

ועל זה שואלים: "איכה תרעה", לאחר חרבן בית ראשון שגבולו הקרבנות?

וגם על זה קאי מה שכתוב בסיום הפסוק "בצוהריים" – דענין צוהריים הוא תקף השמש, "כחה של חמה". כי החרבן דבית ראשון בא גם הוא מהתקף דחמה דלעמת זה.

"איכה תרביץ" – חורבן בית שני, תוקף הגלות והצרות

אלא שאין זה בתקף כל כך... דבזמן חרבן בית ראשון בגלות בכלל, היה גלוי אלקות יותר מבזמן בית שני.

וכמו שהוא בפשטות, דאז היה ענין הנבואה בהמשך לזמן בית ראשון, והיו שם "החרש והמסגר"¹¹, ועד שהיו שם חגי זכריה ומלאכי שהם נביאים אחרונים, והם היו אנשי כנסת הגדולה. והינו שכל הענינים שבבית שני, הנה תחלתם היה בעת גלות בכלל.

וזהו שאומרים בנוגע לחרבן בית ראשון רק "איכה תרעה" ולא "איכה תרביץ".

מה שאין כן בנוגע לחרבן בית שני אומרים "איכה תרביץ", שהוא מלשון "רביץ תחת משאו"¹² – שבזמן חרבן בית שני הוא ענין הרביצה מרב הצרות והלחץ.

ולכן נאמרה תבת "בצוהריים" בפרוש – על מה שכתוב "איכה תרביץ", חרבן בית שני. כי תקף הגלות וכו' בא בתקף השמש דלעמת זה¹³.

ג. צאי לך

התשובה של הקדוש ברוך הוא רמוזה בפסוק הבא: "אם לא תדעי לך הִיפָּה בְּנִשִּׁים, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גְּדִיתֶיךָ על משכנות הרעים".

5. שיר השירים א, ט.

6. שיר השירים רבה על הפסוק.

7. ראה זח"ג ז, ב. ילקוט שמעוני פקודי רמז תיח.

8. פינחס כח, ב.

9. ספרי ובפרש"י על הפסוק.

10. מדרש תהלים קג, א. וראה ויק"ר פ"ד, ח.

11. מלכים ב כד, יד.

12. משפטים כג, ה.

13. "ובנפש, הוא החום שיש לאדם בתענוגי עולם הזה" (תרכ"ו ע' קצח).

ד. נחמו נחמו

חז"ל אומרים על כנסת ישראל: "לקתה בכפליים, וניחמה בכפליים". הכוונה היא שהירידה הרוחנית הייתה כפולה – חורבן בית ראשון, וחורבן בית שני שהיה חמור עוד יותר מבחינה רוחנית. אך הירידה הייתה לצורך עלייה – כדי להביא להתעלות גדולה עוד יותר, ודווקא מתוך החורבן מגיעים ל"נחמה בכפליים".

נחמו נחמו – נחמה כפולה על חורבן כפול

וזהו נחמו נחמו עמי יאמר אלמליכם. דברו על לב ירושלים וקראו אליה [כי מלאה צבאה כי נרצה עונה, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה]¹⁵.

ומוכא על זה בהדרושים מה שאמרו רבותנו זכרונם לברכה במדרש רבה¹⁶: "לקתה בכפלים ונחמה בכפלים. לקתה בכפלים (חרבן בית ראשון וחרבן בית שני) כמו שכתוב 'כי לקחה [מיד ה'] כפלים בכל חטאתיה', ונחמה בכפלים שנאמר: 'נחמו נחמו' שתי פעמים..."

הירידה הגדולה היא לצורך העלייה הגדולה שאחריה

דמכין שהירידה בחרבן בית שני הייתה ירידה גדולה יותר מהירידה שבהחרבן בית ראשון, בהכרח לומר שגם העלייה שעל ידי זה תהיה לפי ערך הירידה שבהחרבן בית שני.

וזהו כללות ענינו של חדש אב, שהוא ענין הירידה בשביל העלייה שלאחרי זה.

וכדאיתא בילקוט¹⁷: "עלה אריה זה נבוכדנאצר, במלך אריה בחדש אב, והחריב את אריאל – על מנת שיבא אריה זה הקדוש ברוך הוא, דכתיב ביה [שנאמר עליו] 'אריה שאג מי לא יירא'¹⁸, ויבנה אריאל" – והינו, דהירידה ד"עלה אריה והחריב" היא בשביל העלייה ד"בא אריה ויבנה".

ולכן נקרא חדש זה בשם אב, דענינו הוא "אב הרחמים"...

דאף שהיתה בו הירידה הכי גדולה... מיד לאחר חצות היום דתשעה באב מתחיל כבר ענין הנחמה, ועד שבא בתוקפו בהמשך עשר באב.

אם לא תדעי לך היפה בנשים – האמת היא שאצל כל יהודי יוקדת אהבה לקדוש ברוך הוא, אך זוהי אהבה מסותרת שאיננו מודעים לה ולא מכירים ביופי ובגדולה שלה.

צאי לך בעקבי הצאן – ולכן, הדרך הנכונה להתמודד עם המצב הרוחני של החורבן והגלות היא להשתמש בכוחות הנסתרים האלה, כדי לקיים את התורה והמצוות בפועל ממש במסירות נפש.

על משכנות הרעים – דווקא בתקופת הגלות, ליהודי יש כוח עצום להתעלות למקום גבוה עוד יותר מאשר בזמן בית המקדש. למרות שזה עשוי להיראות כעבודה מעשית בלבד, נטולת רגש וחיבור אמיתי לאלוקות – העבודה הזו 'מוציאה' את היהודי ממקומו הרוחני הירוד ומעלה אותו לדרגות גבוהות ביותר, עד כדי כך שהוא מתעלה לדרגות גבוהות של חיבור ודבקות באלוקות כמו האבות הקדושים ("משכנות הרועים").

התשובה להתמודדות בגלות: "צאי לך בעקבי הצאן" – היציאה מהמצב הרוחני הנחות על ידי קיום התורה והמצוות

והתשובה היא: "אם לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים".

"אם לא תדעי לך היפה בנשים" הוא ענין האהבה המסתרת שבכל אחד ואחד מישראל. שלכן נאמר "אם לא תדעי לך", כי אהבה זו היא מסתרת¹⁴.

ועל זה אומר, דאף שהאהבה היא מסתרת, מכל מקום אפשר לעבור את תקף הגלות, על ידי ש"צאי לך בעקבי הצאן", שזהו ענין קיום התורה ומצוות שהם הגלות לנו ולבנינו.

וממשיך "על משכנות הרעים", דקאי על האבות. ועל זה אומר דאדרבה, על ידי תקף הגלות נעשה "צאי לך", היציאה ממעמדו ומצבו, ועד למעלה יותר ממה שהיה לפני זה.

15. ישעיהו מ, א-ב.

16. איכה ס"א: "חטאו בכפלים, ולקו בכפלים, ומתנחמים בכפלים. חטאו בכפלים – "חטא חטאה ירושלים" (איכה א ח). ולקו בכפלים – "כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה". ומתנחמים בכפלים – "נחמו נחמו עמי".

17. ירמיה רמז רט.

18. עמוס ג, ח.

14. ובלשונו של הרבי המהר"ש: "שגם זה שאת היפה בנשים, גם זה אינו ידוע לך! אבל מכל מקום למעלה הנה נגלה זאת" (תרכ"ו ע' רג).

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

הרב החסיד ר' שלמה אהרן קזרנובסקי
כיהן כיושב ראש הוועד לקניית הבית, והוא
ציין את יום הרכישה של 770 כיום חג. ביום
זה מדי שנה הוא לא היה אומר תחנון, וערך
התוועדות שמחה.

טו מנחם-אב

תקפ"ו

חתונת הרבנית חיה שרה, בתו הצעירה
של אדמו"ר האמצעי, עם הרב החסיד רבי
אהרן אלכסנדרוב משקלוב - הוריה של
הרבנית רבקה, אשתו של אדמו"ר מהר"ש.
בחתונה אמר אדמו"ר האמצעי כמה מאמרי
חסידות.

בשנת תקצ"ד, הדפיס רבי אהרן לראשונה
את הספר "תורה אור", ובו מאמרי אדמו"ר
הזקן על פרשיות החומשים בראשית
ושמות.

תשד"מ

הרבי קרא לאתר ולרכז את המקורות
לפסקים של הרמב"ם ב"משנה תורה",
ולהדפיס אותם כחיבור בפני עצמו.

טז מנחם-אב

תרפ"ט

אדמו"ר הריי"צ סיים את ביקורו בארץ
הקודש ויצא ברכבת למצרים בדרכו
לארצות הברית. ביקורו של הרבי בארץ
הקודש נמשך חמישה עשר ימים, והותיר
רושם רב על היהודים שומרי התורה בארץ.
בצאתו מהארץ, ליוו את הרבי חמישה עשר
אוטובוסים מלאים במלווים.

יב מנחם-אב

תק"כ

חתונת אדמו"ר הזקן, בגיל חמש עשרה,
עם הרבנית סטערנא, בתו של הפרנס הרב
יהודה לייב הלוי סגל מויטבסק. הרבנית
סטערנא הייתה צנועה וחכמה מאד,
ופעמים רבות מסרה את נפשה למען בעלה,
שכיבד אותה מאד.

אחרי החתונה הם התגוררו בעיר ויטבסק
מספר שנים, ובכספי הנדוניה הקים אדמו"ר
הזקן יישובים עבור יהודים שרצו להתפרנס
מעיסוק בחקלאות.

ת"ש

אדמו"ר הריי"צ קנה את בניין 770
באיסטון פארקוויי בברוקלין, ניו יורק.
הבניין נבנה בשנת תרצ"ג, ובעליו היה רופא
שניהל מרפאה פרטית במקום.

כעבור מספר ימים אדמו"ר הריי"צ הגיע
לבקר ב-770 עם קבוצת אנשים, והורה
איך לסדר את אולם בית הכנסת. לאחר
שהתפללו מנחה וערבית, ישב הרבי עם
הנאספים לאמירת 'לחיים', והרבי בירך:
"שהשם יתברך ייתן שזו תהיה דירת קבע
בנפש לתורה ולעבודה, ודירת ארעי -
שבקרוב נהיה בארץ הקודש עם משיחנו".

מחירו של הבניין היה שלושים אלף דולר.
כתשלום ראשון היה צורך לשלם חמשת
אלפים דולר, שגויסו מציבור החסידים.
בניו של הרב משה אליעזר קרמר, שהיה
היושבי ראש הראשון של אגודת חסידי
חב"ד בארצות הברית, תרמו סכום נכבד
עבור הרכישה. בנוסף לכך נערכו שיפוצים
שעלותם הגיעה לאלפיים דולר, שנלקחו
בהלוואה. התשלומים עבור רכישת הבניין
הסתיימו בראש חודש סיוון תש"י.

כרשת ואתחנן

קודם לשנן, אחר כך ללמוד

וְשִׁנְנָתָם לְבִנְיָד וְדִבְרֵת בָּם, בְּשִׁבְתָּם בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתָּךְ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְכְךָ וּבְקִיּוּמְךָ (דברים, פ'ק, ו, פסוק ז)

כאן מורה לנו התורה "וְשִׁנְנָתָם לְבִנְיָד". ובפרשת "והיה אם שמוע", שמופיעה חמישה פרקים מאוחר יותר, נאמר ציווי דומה: "וְלִמְדָתָם אֹתָם אֶת-בְּנֵיכֶם".

ההבדל בין הפסוקים מובן בפשטות: "וְלִמְדָתָם" זו הוראה ללמד את הילדים, ואילו "וְשִׁנְנָתָם" זו הוראה לחזור ולשנן איתם את מה שהם כבר למדו ויודעים. ואם כך, לכאורה סדר הדברים צריך היה להיות הפוך: קודם "וְלִמְדָתָם", ואחר כך "וְשִׁנְנָתָם"!

אלא שכאן מלמדת אותנו התורה יסוד בחינוך הילדים לתורה ולאמונה: קודם כול ולפני הכול, ההורים והמורים חייבים לעסוק ב"וְשִׁנְנָתָם". כלומר, לשנן ולהחדיר בילד שוב ושוב את האמונה החזקה בקדוש ברוך הוא, וזאת על ידי שמרגילים אותו לומר ברכות וכן הלאה. ורק לאחר מכן יש לגשת ל"וְלִמְדָתָם" וללמד את הילדים דברי התורה עצמם.

(הרבי הרי"צ - ספר השיחות, תש"ג, עמוד 46)

הזמן מאושר

וְצִדְקָה תִּהְיֶה לָּנוּ, כִּי נִשְׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה' - אֲ-לֹהֵינוּ כְּאִשֶּׁר צִוֵּנוּ (פ'ק, ו, פסוק טו)

"נשמור" הוא גם מלשון ציפייה, כמו שנאמר בפסוק "ואביו שמר את הדבר".

כאשר יהודי ממתין ומצפה לבוא הזמן שבו יקיים מצווה, הוא גומל צדקה וחסד עם אותו זמן, שכן הזמן עצמו מאושר מכך שעושים בו מצווה. זהו שנאמר בתהלים "יום ליום יביע אומר": כל יום מספר לחברו על המצוות שנעשו בו והוא מתגאה בהן.

(המגיד ממזריטש - אור תורה, עמוד נא)

כרשת עקב

עקב של קבלת עול

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֹהִים וְשִׁמְרָתָם וְעֲשִׂיתָם אֹתָם, וְשָׁמַר ה' אֶת-לִדְּךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֹסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם (פ'ק, ז, פסוק יב)

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוֹן. אִם הַמִּצְוֹת קָלוֹת - שְׂאֵרֶם יֵשׁ בְּעֵקֶבְךָ - תִּשְׁמָעוֹן (רש"י)

המילה "עקב" רומזת לשני דברים: הדבר הראשון הוא לקיום המצוות הקלות שאנשים בדרך כלל "דשים בעקב", כפי שרש"י כותב. הדבר השני הוא לקיום המצוות בזמן של "עקבתא דמשיחא".

שני הפירושים האלה קשורים זה לזה, כי שניהם הם למעשה ביטוי לאותה תנועה נפשית בעבודת ה'. גם הזהירות וההקפדה על קיום המצוות הקלות, וגם הזהירות במצוות בקץ עידן הגלות - שניהם נובעים מהתבטלות גמורה לקדוש ברוך הוא ולרצונו.

מדוע?

כאשר קיום המצוות נעשה מתוך מניע של תענוג וחוויה, יכול

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת החסידות על פרשת השבוע - רעיון אחד לכל יום

כתגם חסידי מביא לצלילות הדעת ו"מנקה" את הלב.

הנהגה טובה חסידית מאירה את הבית.

ניגון חסידי מחזק את התקוה והבטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

להיווצר מצב שבו אדם מחבב יותר את המצוות החמורות ומתחבר אליהן יותר. אך מי שמקיים מצוות מתוך קבלת עול טהורה, מקיים את כולן בשווה ונוזהר במצוות הקלות בדיוק כמו בחמורות.

התקופה של "עקבתא דמשיחא" היא זמן של הסתר פנים שבו החושך הרוחני כפול ומכופל. מי שעובד את ה' רק מתוך חוויה פנימית, יהיה לו קשה מאד לקיים מצוות בזמן כזה שבו לא חשים את העונג שבקרבה לקדוש ברוך הוא. רק מי שמבטל את עצמו לרצון ה' לגמרי, והרצונות והשאיפות האישיים שלו אינם חשובים בעיניו, נזהר בקיום של המצוות גם בתקופה כזו.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך יט, עמוד 71)

להעלות את הניצוצות שבאומות

וְאָכַלְתָּ אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, לֹא תַחֲסֹם עֵינֶיךָ עֲלֵיהֶם, וְלֹא תַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵיהֶם כִּי מִקֵּשׁ הוּא לָךְ. (פרק ז, פסוק יז)

התורה רומזת לנו כאן שאחריותנו וחובתנו לתקן, 'לברר' ולהעלות לטוב את ניצוצות הקדושה שטמונים גם באומות העולם. כך אומרת התורה: "ואכלת את כל העמים" - כשם שבאכילה, יהודי 'מברר' את הניצוץ האלוקי שנמצא באוכל ומעלה אותו בחזרה לקדושה, כך גם עליו 'לאכול' ולהעלות את ניצוצות הקדושה שנמצאים אצל אנשי העולם.

איך עושים זאת? כשיהודי עוסק במסחר ועסקים עם לא-יהודים והוא עושה זאת באמונה וביושר, ומהרווחים מעסקאות אלה הוא נותן לצדקה - הוא מעלה את ניצוצות הקדושה של "כל העמים".

(הרבי מהר"ש - ספר המאמרים, תר"ל, עמוד פח)

תכונות רעות? אתה אשם!

כִּי תֹאמַר בְּלִבְךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי, אִיכָּה אֵיכָל לְהוֹרִישָׁם (פרק ז, פסוק יז)

יש בפסוק זה הוראה נפלאה בעבודת ה':

"כי תאמר: בלבבך רבים הגויים האלה" - אם תראה בעצמך שיש בליבך "גויים רבים", כלומר, מידות ותכונות רעות; "ממני" - עליך לדעת שזה מגיע ממך, ואתה הוא האשם בכך. שכן אם היית דבק בקדוש ברוך הוא ובטל אליו, היית מסוגל להפוך את התכונות הרעות לטוב.

(המגיד ממזריטש - מגיד דבריו ליעקב, עמוד כד)

לבטא את דברי התורה בפה

וַיִּעַן וַיִּרְעֹב וַיֹּאכֹּל אֶת הָעֵץ אֲשֶׁר לֹא יָדַעַת וְלֹא יָדָעַן אֲבִיתָךְ, לִמְעַן הוֹדִיעְךָ כִּי לֹא עַל הָלֶחֶם לִבְדּוֹ יְחִיָּה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מִצְוַת פִּי ה' יְחִיָּה הָאָדָם (פרק ח, פסוק ג)

בפסוק "לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", מלמדת אותנו התורה דבר חשוב: לחם רומז לתורה, ועל כך אומרים לנו שאי אפשר לחיות רק מלימוד תורה בעיון ובהתבוננות, אלא צריך לבטא בפה את מה שלומדים.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, דברים, דף פד)

ניסים של דגן, יין ושמן

וְנִתְּנִי מִטֶּר אֲרַצְכֶם בָּעֵת יוֹרֵה וּמִלְקֶרֶשׁ, וְאֶסַּפְתִּי דִגְנָךְ וּתְרוּשְׁךָ וַיִּצְהָרְךָ (פרק יא, פסוק יד)

במילים "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך" יש רמז נפלא לניסי חנוכה, פורים ופסח:

דגן רומז לחג הפסח, שקשורה עם דגן. גלות מצרים החלה בחלומו של יוסף על איסוף התבואה, ולאחר מכן בני יעקב ירדו למצרים כדי להשיג דגן למזון, וגם ביציאה ממצרים יצאו בני ישראל כאשר "משארותם (הדגן שהיה להם למזון) צרורות בשמלותם".

תירושך רומז לנס פורים, שקשור ליין. ושתי סולקה מהמלכות במשתה היין וכך הגיעה אסתר למלכות, וגם מפלתו של המן הייתה במשתה היין שערכה אסתר.

יצהרך רומז לנס חנוכה, שכן נס חנוכה קשור בכך השמן שנמצא בבית המקדש לאחר הניצחון במלחמה.

(האון הקדוש רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי - מסורת בעל פה)

יום שישי

יב מנחם אב

בקריאת הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום, קוראים את עשרת הדיברות בטעמי המקרא הרגילים ולא ב'טעם העליון' שקוראים בציבור בשבת.¹

שבת קודש פרשת ואתחנן

יג מנחם אב

השבת מתחיל כל אחד לערוך את חשבון הנפש על מה שעשה במהלך השנה החולפת, לקראת השנה הבאה עלינו לטובה.²

בעת קריאת עשרת הדיברות בקריאת התורה, כל הקהל עומד עם הפנים לכיוון ספר התורה.³

לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק רביעי בפרקי אבות.

יום ראשון

יד מנחם אב

בתפילת מנחה לא אומרים תחנון.⁴

יום שני

טו מנחם אב

היום לא אומרים תחנון.⁵

מהיום יש להוסיף בלימוד התורה,⁶ במיוחד

בשעות הלילה, ובדגש מיוחד על ייסוד שיעורי תורה חדשים וחזוק שיעורים קיימים.⁶

יש להרבות היום באהבת ישראל ובאחדות ישראל, וכן לערוך בכל מקום סעודה והתועודות גדולה⁸ בשמחה גדולה.⁹ בהתועודות יש לומר דברי תורה, לערוך 'סיום' מסכת (עם עדיפות למסכת תענית, שמדברת על ענייני היום של חמישה עשר באב)¹⁰, לתת כסף לצדקה, ולקבל החלטות טובות להוסיף בתורה ובמצוות ובדברים טובים בכלל.

מהיום נוהגים להתחיל לברך ב"כתיבה וחתומה טובה", לקראת ראש השנה הבא עלינו לטובה.¹¹

סוף זמן קידוש לבנה - הלילה בשעה 21:15.¹² מי שלא הספיק מסיבה כלשהי, יערוך קידוש לבנה מחר בערב.¹³

6. 'התועודות' תש"נ ח"ג עמ' 124.

7. ראה ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 585 ובשול-הגיליון.

8. 'התועודות' תשמ"ט ח"ד עמ' 157, עיי"ש.

9. ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 733.

10. שיחת ליל ט"ו באב ה'תשמ"ז בתחילתה, 'תורת מנחם התועודות' תשמ"ז ח"ד עמ' 220.

11. ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 770, וראה גם בעמ' 725 הערה 63.

12. לוח כולל-חב"ד.

13. 'שערים המצוינים בהלכה' על קיצור שו"ע סי' קצ"ט. הגר"מ

לנדא ז"ל בשם אביו הגר"י ז"ל. וע"ע בלקוטי סיפורים להרה"ח רח"מ

פרלוב ז"ל עמ' קכט.

1. שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"א.

2. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 582.

3. ספר המנהגים עמ' 31.

4. סידור אדה"ז לפני 'למנצח'.. יענק', 'ספר המנהגים - מנהגי חב"ד' עמ' 16.

5. רמ"א יו"ד סי' רמו סכ"ג, מג"א או"ח סי' רלח, וראה ספר השיחות

תשמ"ח ח"ב עמ' 579. 'התועודות' תשמ"ט ח"ד עמ' 157, 412, 415.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

וְאֶתְחַנֵּן אֶל־יְהוָה בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר: וְאֶתְחַנֵּן
אֶל־יְהוָה בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר: וְצִלִּיתִי קָדָם יי
בַּעֲדָנָא הֵהִיא לְמִימָר: כִּי אֲדֹנִי יְהוָה אֵתָה
הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גְּדֻלָּךְ וְאֵת־
יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־
יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וּכְגִבּוֹרְתְּךָ: אֲדֹנִי יְהוָה אֵתָה
הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גְּדֻלָּךְ וְאֵת־יָדְךָ
הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה
כַּמַּעֲשִׂיךָ וּכְגִבּוֹרְתְּךָ: יי אֱלֹהִים אֵת שְׂרִיתָא
לְאַחֲזָא יֵת עַבְדְּךָ יֵת רַבּוּתְךָ וְיֵת יָדְךָ תַּקְפָּתָא דִּי
אֵת הוּא אֱלֹהָא דְשִׁכְנָתְךָ בְּשָׁמַיָא מְלַעֲלָא וְשִׁלִּיט
בְּאַרְעָא וְלִית דִּי־עַבְדְּךָ כְּעֹבְדִיךָ וּכְגִבּוֹרְתְּךָ:
כִּי אַעֲבֹרֶה־נָא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהוּא הַטּוֹב הַזֶּה וְהִלְכֵנּוּ: אַעֲבֹרֶה־
נָא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
הַהוּא הַטּוֹב הַזֶּה וְהִלְכֵנּוּ: אַעֲבֹרֶה־נָא וְאֶחָזִי יֵת
אַרְעָא טַבָּתָא דִּי בְּעֵבְרָא דִּירְדְנָא טוֹבָא טַבָּא הָדִין
וּבֵית מִקְדָּשָׁא: כו וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא
שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לֶךְ אֶל־תּוֹסֵף
דְּבַר אֵלַי עוֹד בְּדַבָּר הַזֶּה: וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי
לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לֶךְ
אֶל־תּוֹסֵף דְּבַר אֵלַי עוֹד בְּדַבָּר הַזֶּה: וְהוּא רָגַז
מִן קָדָם יי עָלַי בְּדִילְכּוֹן וְלֹא קָבִיל מִנִּי וַאֲמַר יי
לִי סִגִּי לָךְ לֹא תוֹסֵף לְמַלְלָא קְדָמִי עוֹד בְּפִתְגָמָא
הָדִין: כז עֲלָה אֶרֶץ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יְמוֹה
וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרַחָה וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי־לֹא
תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: עֲלָה אֶרֶץ הַפְּסָגָה וְשֵׂא
עֵינֶיךָ יְמוֹה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרַחָה וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ
כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: סק לְרִישׁ רַמְתָּא
וְזִקְוֹף עֵינֶיךָ לְמַעַרְבָא וּלְצַפּוֹנָא וּלְדִרּוֹמָא
וּלְמִדְיָנָא וְחָזִי בְּעֵינֶיךָ אֲרִי לֹא תַעֲבֹר יֵת יִרְדְנָא
הָדִין: כח וְצֹו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחֻזְקָהוּ וְאַמְצָהוּ כִּי־
הוּא יַעֲזֹר לְפָנַי הָעַם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם

אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה: וְצֹו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחֻזְקָהוּ
וְאַמְצָהוּ כִּי־הוּא יַעֲזֹר לְפָנַי הָעַם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל
אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה: וּפְקֹד יֵת יְהוֹשֻׁעַ
וּמִקְפָּהּ וְאַלְמָהּ אֲרִי הוּא יַעֲזֹר קָדָם עָמָא הָדִין
וְהוּא יַחֲסֹן יִתְהוֹן יֵת אַרְעָא דִּי תַחֲזִי: כט וְנָשָׁב
בְּנֵי־אֵל מוֹל בֵּית פְּעוֹר: וְנָשָׁב בְּנֵי־אֵל מוֹל בֵּית פְּעוֹר:
וַיִּתְבַּנֵּא בְּחִילָתָא לְקַבֵּל בֵּית פְּעוֹר: פ אֵתָתָה
יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶל־הַחֲקִים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
אֲנִכִּי מוֹלֵמֵד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תַּחֲזִי וּבְאֵתָם
וַיִּרְשָׁתֶם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם
נָתַן לָכֶם: וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶל־הַחֲקִים וְאֶל־
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנִכִּי מוֹלֵמֵד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן
תַּחֲזִי וּבְאֵתָם וַיִּרְשָׁתֶם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נָתַן לָכֶם: וְכַעַן יִשְׂרָאֵל שָׁמַע
לְקִימָא וּלְדִינָא דִּי אָנָּא מַאֲלָף יִתְכּוֹן לְמַעַבְד
בְּדִיל דְּתִיחּוֹן וְתִיתּוֹן וְתִירְתּוֹן יֵת אַרְעָא דִּי יי
אֱלֹהָא דְאַבְרָהָם יִתְכּוֹן: ג לֹא תִסְפוּ עַל־
הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲנִכִּי מַצִּיָּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ
מִמֶּנּוּ לְשֹׁמֵר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
אֲנִכִּי מַצִּיָּה אֶתְכֶם: לֹא תִסְפוּ עַל־הַדְּבָר אֲשֶׁר
אֲנִכִּי מַצִּיָּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לְשֹׁמֵר
אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִכִּי מַצִּיָּה אֶתְכֶם:
לֹא תוֹסִפוּן עַל פִּתְגָמָא דִּי אָנָּא מִפְּקֹד יִתְכּוֹן וְלֹא
תִמְנְעוּן מִנָּה לְמִשְׁר יֵת פְּקוּדֵי־אֵל: ד אֱלֹהִים דִּי
אָנָּא מִפְּקֹד יִתְכּוֹן: ה עֵינֵיכֶם הִרְאוֹת אֵת אֲשֶׁר־
עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר
הָלַךְ אַחֲרָיִךְ בְּעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מִקְרָבְךָ: עֵינֵיכֶם הִרְאוֹת אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה
בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרָיִךְ בְּעַל־
פְּעוֹר הִשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקְרָבְךָ: עֵינֵיכֶם חָזוּ
יֵת דִּי עָבַד יי בְּבַעַל פְּעוֹר אֲרִי כָל גִּבְרָא דִּי אָזַל
בְּתַר בְּעַל פְּעוֹר שְׂצִיגָה יי אֱלֹהֶיךָ מִבִּינָךְ: ו וְאַתָּם
הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום:
ואתון דאדפקתון בדחלתא ביי אלהכון קמין
כלכון יומא דין:

שני ה' ראה | למדתי אתכם חקים ומשפטים
כאשר צוני יהוה אלהי לעשות בן בקרב הארץ
אשר אתם באים שמה לרשתה: ראה | למדתי
אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני יהוה אלהי
לעשות בן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה
לרשתה: חזו דאלפית יתכון קממא ודינא קמא
די קדני יי אלהי למעבד בן בגו ארעא די אתון
עלין תמן למירתה: ושמרתם ועשיתם כי הוא
חקמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון
את פליהחקים האלה ואמרו רק עסיחכם
ונבון הגוי הגדול הזה: ושמרתם ועשיתם כי
הוא חקמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר
ישמעון את פליהחקים האלה ואמרו רק עסיחכם
ונבון הגוי הגדול הזה: ותשרון ותעבדון ארי
היא חקמתכון וסוכלתנותכון לעיני עממא די
ישמעון ית כל קממא האלין וימרון לחוד עם
חכים וסוכלתן עמא רבא הדין: ופי מייגוי גדול
אשרלו אלהים קרבים אליו ביהוה אלהינו
בכל קראנו אליו: פי מייגוי גדול אשרלו
אלהים קרבים אליו ביהוה אלהינו בכל קראנו
אליו: ארי מן עם רב די לה אלהא קריב לה
לקבלא צלותה בעדן עקתה ביי אלהא בכל עדן
דאנחנא מצלין קדמוהי: ה ומי גוי גדול אשרלו
חקים ומשפטים צדיקם בכל התורה הזאת
אשר אנכי נתן לפניכם היום: ומי גוי גדול
אשרלו חקים ומשפטים צדיקם בכל התורה
הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום: ומן עם רב
די לה קמין ודינין קשיטין ככל אורייתא הדא די
אנא יחב קדמיכון יומא דין: ט רק השמר לך
ושמר נפשך מאוד פן תשפח את הדברים
אשר ראוי עיניך ופן יסורו מלכתך כל ימי חייך

והודעתם לבניך ולבני בניך: רק השמר לך
ושמר נפשך מאוד פן תשפח את הדברים אשר
ראוי עיניך ופן יסורו מלכתך כל ימי חייך
והודעתם לבניך ולבני בניך: לחוד אסתמר לך
וטר נפשך לחדא דילמא תנשי ית פתגמא די
חזו עיניך ודילמא יעדון מלכתך כל ימי חייך
ותהודענן לבניך ולבני בניך: יום אשר עמדת
לפני יהוה אלהיך בחרב באמר יהוה אלי
הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר
ילמדון לראות אתי פלתימים אשר הם חיים
עלי האדמה ואת בנייהם ילמדון: יום אשר
עמדת לפני יהוה אלהיך בחרב באמר יהוה אלי
הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר
ילמדון לראות אתי פלתימים אשר הם חיים
עלי האדמה ואת בנייהם ילמדון: יומא די קמתא
קדם יי אלהך בחרב דאמר יי לי פגוש (אכנש)
קדמי ית עמא ואשמענן ית פתגמי די ילפון
למדחל קדמי כל יומא די אנון קמין על ארעא
וית בגיהון ילפון: יא ותקרבון ותעמדון תחת
ההר וההר בער באש עד לב השמים חשך
ענן וערפל: ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר
בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל:
ותקרבון וקמתון בשפולי טורא וטורא בער
באשתא עד צית שממא חשוכא עננא ואמיטתא:
יב וידבר יהוה אליכם מתוך האש קול דברים
אתם שמעים ותמונה אינכם ראים וולתי קול:
וידבר יהוה אליכם מתוך האש קול דברים אתם
שמעים ותמונה אינכם ראים וולתי קול: ומליל
יי עמכון מגו אשתא קל פתגמין אתון שמעין
ידמות לימיכון חזן אלהן קלא: יג ויגד לכם
את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת
הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים: ויגד
לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת
הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים: וחי

לכֹּחַ יֵת קִנְיָהּ דִּי פְקִיד יִתְכוֹן לְמַעַבְדַּד עֲשֻׁרַת
 פִּתְגָּמִין וּבְתַבְנוּן עַל תְּרִין לִחְיֵי אֲבָנָא: ד' וְאִתִּי
 צוּהָ יְהוָה בְּעַת הַהוּא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים
 וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אִתְּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אִתְּם
 עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְאִתִּי צוּהָ יְהוָה בְּעַת
 הַהוּא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם
 אִתְּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אִתְּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:
 וְיִתִּי פְקִיד יִי בַּעֲנָא הֵהִיא לֹאֲלַפָּא יִתְכוֹן קְנָמִין
 וְדִינִין לְמַעַבְדְּכוֹן יִתְהוֹן בְּאַרְעָא דִּי אִתּוֹן עֲבָרִין
 תַּמָּן לְמִירְתָּהּ: ט' וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם כִּי
 לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם דְּבַר יְהוָה אֲלֵיכֶם
 בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם
 כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם דְּבַר יְהוָה אֲלֵיכֶם
 בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וְתִסְתַּמְרוּן לְחַדָּא לְנַפְשֵׁיכֶם
 אֲרִי לֹא חֲזִיתוֹן כָּל דְּמוֹת בְּיוֹמָא דִּי מַלִּיל יִי
 עֲמֻכּוֹן בְּחֹרֵב מִגּוֹ אֲשַׁתָּא: ט' פִּן־תִּשְׁחַתּוֹן
 וְעֲשִׂיתֶם לְכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל־סִמָּל תִּבְנִית זָכָר
 אוֹ נִקְבָּה: פִּן־תִּשְׁחַתּוֹן וְעֲשִׂיתֶם לְכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת
 כָּל־סִמָּל תִּבְנִית זָכָר אוֹ נִקְבָּה: דִּילְמָא תַּחֲבִלוֹן
 וְתַעֲבִדוֹן לְכוֹן צֻלָּם דְּמוֹת כָּל צוּרָא דְּמוֹת דְּכָר אוֹ
 נִקְבָּא: י' תִּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תִּבְנִית
 כָּל־צִפּוֹר כִּנָּף אֲשֶׁר תַּעֲוֹף בְּשָׁמַיִם: תִּבְנִית
 כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תִּבְנִית כָּל־צִפּוֹר כִּנָּף אֲשֶׁר
 תַּעֲוֹף בְּשָׁמַיִם: דְּמוֹת כָּל בַּעֲרָא דִּי בַּעֲרָא דְּמוֹת
 כָּל צִפּוֹר גִּדְּפָא דִּי פִּרְחָא בְּאֹר רִקִּיעַ שְׁמִיא:
 י" תִּבְנִית כָּל־רִמָּשׁ בְּאֲדָמָה תִּבְנִית כָּל־דָּגָה
 אֲשֶׁר־בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: תִּבְנִית כָּל־רִמָּשׁ
 בְּאֲדָמָה תִּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר־בַּמַּיִם מִתַּחַת
 לָאָרֶץ: דְּמוֹת כָּל רִחְשָׁא דִּי בַּאֲרָעָא דְּמוֹת כָּל נוּגִי
 דִּי בְּמִיא מְלַרַע לֹאֲרָעָא: י" וּפִן־תִּשְׁאֵא עֵינֶיךָ
 הַשְׁמִימָה וְרְאִיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאֵרֶץ וְאֶת־
 הַכּוֹכָבִים כֹּל צִבְּאָה הַשָּׁמַיִם וְנִדְחָתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
 לָהֶם וְעַבַּדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִתְּם
 לְכָל־הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם: וּפִן־תִּשְׁאֵא עֵינֶיךָ

הַשְׁמִימָה וְרְאִיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאֵרֶץ וְאֶת־
 הַכּוֹכָבִים כֹּל צִבְּאָה הַשָּׁמַיִם וְנִדְחָתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
 לָהֶם וְעַבַּדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִתְּם לְכָל־
 הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם: וְדִילְמָא תִּזְקוּף עֵינֶיךָ
 לְשִׁמְיָא וְתַחֲזִי יֵת שְׁמִשָּׁא וְיֵת סִיְהָרָא וְיֵת כּוֹכְבֵּיא
 כָּל חִילֵי שְׁמִיא וְתַטְעִי וְתַסְגִּיד לְהוֹן וְתַפְלַחְנוֹן דִּי
 זְמִין יִי אֱלֹהֶךָ יִתְהוֹן לְכָל עַמְמִיא תַּחַת כָּל
 שְׁמִיא: כ' וְאִתְכֶם לֶקַח יְהוָה וְיִצְא אֶתְכֶם מִכּוֹר
 הַבְּרוּל מִמִּצְרַיִם לְהוֹיֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה בְּיוֹם
 הַהוּא: וְאִתְכֶם לֶקַח יְהוָה וְיִצְא אֶתְכֶם מִכּוֹר
 הַבְּרוּל מִמִּצְרַיִם לְהוֹיֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה בְּיוֹם
 הַהוּא: וְיִתְכוֹן קָרִיב יִי לְדַחֲלָתָהּ וְאַפְּקֵי יִתְכוֹן מִפּוֹרָא
 דְּפָרוּלָא מִמִּצְרַיִם לְמַהֲרֵי לָהּ לַעֲמָא אַחְסָנָא
 בְּיוֹמָא הַדִּין: כ"א וְיִהְיֶה הַתְּאֵנָף־כִּי עַל־דְּבָרֵיכֶם
 וְיִשְׁבַּע לְבַלְתִּי עֲבָרִי אֶת־הִירְדֵּן וּלְבַלְתִּי־בֹא
 אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 נַחֲלָה: וְיִהְיֶה הַתְּאֵנָף־כִּי עַל־דְּבָרֵיכֶם וְיִשְׁבַּע
 לְבַלְתִּי עֲבָרִי אֶת־הִירְדֵּן וּלְבַלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ
 הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה: וּמִן
 קֳדָם יִי הָיָה רְגֵז עָלַי עַל פִּתְגָּמִיכוֹן וְקִיִּים בְּדִיל
 דְּלֹא לְמַעַבְדַּר יֵת יִרְדְּנָא וּבְדִיל דְּלֹא לְמִיעַל לֹאֲרָעָא
 טְבָא דִּי יִי אֱלֹהֶךָ יִהְיֶה לָךְ אַחְסָנָא: כ"ב כִּי אֲנֹכִי
 מֵת בְּאֶרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הִירְדֵּן וְאִתְּם
 עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת: כִּי
 אֲנֹכִי מֵת בְּאֶרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הִירְדֵּן
 וְאִתְּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת:
 אֲרִי אֲנֹא מְאִית בַּאֲרָעָא הַדָּא לִית אֲנֹא עֹבֵר יֵת
 יִרְדְּנָא וְאִתּוֹן עֲבָרִין וְתִירְתּוֹן יֵת אֲרָעָא טְבָא
 הַדָּא: כ"ג הַשְׁמְרוּ לָכֶם פִּן־תִּשְׁכַּחוּ אֶת־בְּרִית
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרַת עִמָּכֶם וְעֲשִׂיתֶם לָכֶם
 פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל אֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 הַשְׁמְרוּ לָכֶם פִּן־תִּשְׁכַּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 אֲשֶׁר בְּרַת עִמָּכֶם וְעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל
 אֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: אִסְתַּמְרוּ לְכוֹן דִּילְמָא

תתנשון ית קימא דיי אלהכון די גזר עמכון
 ותעבדון לכון צלם דמות כלא די פקדן יי
 אלהך: כו כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל
 קנא: כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל קנא:
 ארי יי אלהך מימרה אשא אכלא הוא אל
 קנא: פ כה כיתוליד בנים ובני בנים וגושנתם
 בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל
 ועשיתם הרע בעיני יהוה אלהיך להכעיסו:
 כיתוליד בנים ובני בנים וגושנתם בארץ
 והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל ועשיתם הרע
 בעיני יהוה אלהיך להכעיסו: ארי תולדון בנין
 ובני בנין ותתעסקון בארעא ותחבלון ותעבדון
 צלם דמות כלא ותעבדון דביש קדם יי אלהך
 לארנא קדמוהי: כו העידתו בכם היום את
 השמים ואת הארץ כראבד תאבדון מהר מעל
 הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה
 לרשתה לאתאריכון ימים עליה כי השמר
 תשמדון: העידתו בכם היום את השמים ואת
 הארץ כראבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם
 עברים את הירדן שמה לרשתה לאתאריכון ימים
 עליה כי השמר תשמדון: אסהדית בכון יומא דין
 ית שמא וית ארעא ארי מיבד תיבדון בפריע מעל
 ארעא די אתון עברין ית ירדנא לתמן למירתה לא
 תורכון יומין עלה ארי אשתצאה תשתצון:
 כו והפיץ יהוה אתכם בעמים ונשארתם מתי
 מספר בגוים אשר ינהג יהוה אתכם שמה:
 והפיץ יהוה אתכם בעמים ונשארתם מתי מספר
 בגוים אשר ינהג יהוה אתכם שמה: ויבדר יי
 יתכון בעממא ותשתארוון עם דמנן בעממא די
 ידבר יי יתכון לתמן: כה ועבדתם שם אלהים
 מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא יראון ולא
 ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון: ועבדתם שם
 אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא יראון
 ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון: ותפלחון

תמן לעממא פלחי טעותא עבד ידי אנשא אעא
 ואבנא די לא יחזון ולא שמעין ולא אכלין ולא
 מריחין: כה ובקשתם משם את יהוה אלהיך
 ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך:
 ובקשתם משם את יהוה אלהיך ומצאת כי
 תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך: ותתבעון
 מתמן דחלתא דיי אלהך ותשפח ארי תבעי מן
 קדמוהי בכל לבך ובכל נפשך: ל בצר לך
 ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים
 ושבת עד יהוה אלהיך ושמעת בקלו: בצר לך
 ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת
 עד יהוה אלהיך ושמעת בקלו: כד יעזק לך
 וישפחנך כל פתגמא האלין בסוף יומא ותתוב
 לדחלתא דיי אלהך ותקבל למימרה: לא כי אל
 רחום יהוה אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא
 ישבח את ברית אבתיך אשר נשבע להם: כי
 אל רחום יהוה אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא
 ישבח את ברית אבתיך אשר נשבע להם: ארי
 אלהא רחמנא יי אלהך לא ישפקנך ולא יחבלנך
 ולא יתנשי ית קימא דאבקתך די קיים להון:
 כה כי שאלנא לימים ראשנים אשר הניו לפניך
 למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ
 ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה
 בדבר הגדול הזה או הנשמע כמזה: כי
 שאלנא לימים ראשנים אשר הניו לפניך למן
 היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה
 השמים ועד קצה השמים הנהיה בדבר הגדול
 הזה או הנשמע כמזה: ארי שאל פען ליומא
 קדמאי דהוו קדמך למן יומא די ברא יי אדם על
 ארעא ולמספיי שמא ועד ספיי שמא הנה
 כפתגמא רבא הדין או האשתמע כותה:
 כה השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש
 באשר שמעת אתה ויחי: השמע עם קול
 אלהים מדבר מתוך האש באשר שמעת אתה

וַיְחִי: הַשְּׁמַע עֲמָא קַל מִימְרָא דִּי מְמַלֵּל מַגּוּ
 אֲשַׁמָּא בְּמָא דִּי שְׁמַעְתָּ אֶת וַיְתַקֵּם: לֹא אִי |
 הַנִּסְפָּה אֱלֹהִים לְבֹא לְקַחַת לֹא גֹי מִקֶּרֶב גֹּי
 בְּמִסְתָּ בְּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמַלְחָמָה וּבִיד
 חֲזָקָה וּבוֹרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֻלִּים כָּל
 אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם
 לְעֵינֶיךָ: אִי | הַנִּסְפָּה אֱלֹהִים לְבֹא לְקַחַת לֹא גֹי
 מִקֶּרֶב גֹּי בְּמִסְתָּ בְּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמַלְחָמָה
 וּבִיד חֲזָקָה וּבוֹרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֻלִּים כָּל
 אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ:
 אוּ נְסִין דִּי עֲבַד יְיָ לְאַתְגְּלָא לְמַפְרָק לֹא עִם
 מַגּוּ עִם בְּנִסִּין בְּאֵתִין וּבְמוֹפְתִין וּבְקֶרֶב וּבִידָא
 חֲקִיפָא וּבִדְרַעַא מְרָמָא וּבְחֻזְנִין רַבְרַבִּין כָּל דִּי
 עֲבַד לְכוֹן יְיָ אֶלְתְּכוֹן בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: לֹא אֶתָּה
 הָרַאתָ לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אִין עוֹד
 מִלְבָּד: אֶתָּה הָרַאתָ לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא
 הָאֱלֹהִים אִין עוֹד מִלְבָּד: אֶת אֶתְחֻזִּימָא לְמַדַּע
 אַרִי יְיָ הוּא אֱלֹהִים לִית עוֹד בְּרַ מְנָה: לֹא מִן
 הַשְּׁמַיִם הַשְּׁמִיעַךְ אֶת־קִלּוֹ לִיפְרֹךְ וְעַל־הָאָרֶץ
 הָרָאךְ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוּלָּה וּדְבָרֵי שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ
 הָאֵשׁ: מִן־הַשְּׁמַיִם הַשְּׁמִיעַךְ אֶת־קִלּוֹ לִיפְרֹךְ וְעַל־
 הָאָרֶץ הָרָאךְ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוּלָּה וּדְבָרֵי שְׁמַעְתָּ
 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: מִן שְׁמִיא אֲשַׁמְעָךְ יֵת קַל מִימְרָה
 לְאַלְפוֹתָךְ וְעַל אֲרַעָא אֲחֻזְךָ יֵת אֲשַׁמָּה רַבְתָּא
 וּפְתַגְמוֹהִי שְׁמַעְתָּ מַגּוּ אֲשַׁמָּא: לֹא וַתַּחַת כִּי אֶהֱבֵ
 אֶת־אֲבִיךָ וַיִּבְחַר בּוֹרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאךְ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם: וַתַּחַת כִּי אֶהֱבֵ אֶת־
 אֲבִיךָ וַיִּבְחַר בּוֹרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאךְ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ
 הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם: וַחֲלַף אַרִי רַחִים יֵת אֲבָהֶתְךָ
 וְאַתְרַעִי בְּכַנּוּהִי בְּתוֹרָהִי וְאַפְקֹךְ בְּמִימְרָה בְּחִילָה
 רַבָּא מִמִּצְרַיִם: לֹא לְהוֹרִישׁ גֹּיִם גְּדֻלִּים וְעַצְמִים
 מִמֶּךָ מִפְּנֵיךְ לְהִבְיֹאךְ לְתַת־לֶךְ אֶת־אַרְצֶם
 נַחֲלָה כִּי־זֶה: לְהוֹרִישׁ גֹּיִם גְּדֻלִּים וְעַצְמִים
 מִמֶּךָ מִפְּנֵיךְ לְהִבְיֹאךְ לְתַת־לֶךְ אֶת־אַרְצֶם נַחֲלָה

כִּי־זֶה: לְתַרְכָּא עַמִּמִּין רַבְרַבִּין וַתְּקִיפִין מִגּוּ
 מִן קְדָמָךְ לְאַעְלוֹתָךְ לְמַתָּן לֶךְ יֵת אֲרַעְהוֹן אַחֲסָנָא
 כִּי־זֶה דִּין: לֹא וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל־לְבָבְךָ
 כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מַפְעֵל וְעַל־
 הָאָרֶץ מַתַּחַת אִין עוֹד: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת
 אֶל־לְבָבְךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מַפְעֵל
 וְעַל־הָאָרֶץ מַתַּחַת אִין עוֹד: וַתִּדַּע יוֹמָא דִּין
 וַתַּחֲבֵ לְלִבְךָ אַרִי יְיָ הוּא אֱלֹהָא דְשַׁכְנָתָה בְּשָׁמִיא
 מַלְעֵלָא וְשְׁלִיט עַל אֲרַעָא מְלָרַע לִית עוֹד:
 מ וְשִׁמְרַתְּ אֶת־חֻקֵּי וְאֶת־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
 מִצְוֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטֵב לֶךְ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ
 וּלְמַעַן תִּאָּרִיד יָמִים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לֶךְ כָּל־הַיָּמִים: וְשִׁמְרַתְּ אֶת־חֻקֵּי
 וְאֶת־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטֵב
 לֶךְ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תִּאָּרִיד יָמִים עַל־
 הָאָדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לֶךְ כָּל־הַיָּמִים:
 וְתִטֵּר יֵת קְנִימוֹהִי וַיֵּת פְּקוּדוֹהִי דִּי אָנָּא מִפְּקֻדָּךְ
 יוֹמָא דִּין דִּי יִיטֵב לֶךְ וּלְבָנֶיךָ בְּתַרְךָ וּבְדִיל
 דְּתוֹרִיד יוֹמִין עַל אֲרַעָא דִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לֶךְ כָּל
 יוֹמָא: פ

שְׁלִישִׁי מֵא אִי וּבְדִיל מוֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר
 הִירְדֵן מוֹרְחָה שְׁמִישׁ: אִי וּבְדִיל מוֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים
 בְּעֵבֶר הִירְדֵן מוֹרְחָה שְׁמִישׁ: בְּכֹן יִפְרֹשׁ מוֹשֶׁה תֵּלַת
 קְרוּיִן בְּעֵבֶרָא דִּירְדָנָא מְדִנַּת שְׁמִישׁ: מַגּ לָנֶם
 שְׁמָה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רַעְהוֹ בְּכַל־דַּעַת
 וְהוּא לֹא־שָׁנָא לֹא מִתְּמַל שְׁלֹשׁ וְנֶם אֶל־אֶחָת
 מִן־הָעָרִים הָאֵל וְחִי: לָנֶם שְׁמָה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח
 אֶת־רַעְהוֹ בְּכַל־דַּעַת וְהוּא לֹא־שָׁנָא לֹא מִתְּמַל
 שְׁלֹשׁ וְנֶם אֶל־אֶחָת מִן־הָעָרִים הָאֵל וְחִי:
 לְמַעֲרוֹךְ תִּפְּסֵן קְטוּלָא דִּי יִקְטוּל יֵת חֲבֵרָה בְּלֹא
 מְנַדְעִי וְהוּא לֹא סְגִי לֹא מֵאֲתַמְלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי
 וַיַּעֲרוֹךְ לְחַד מִן קְרוּיָא הָאֵלִין וַיְתַקֵּם: מַגּ אֶת־
 בְּצֵר בְּמִדְבָּר בְּאָרֶץ הַמִּישׁוֹר לְרֹאוּבֵנִי וְאֶת־
 רָאמֹת בְּגִלְעָד לְגָדִי וְאֶת־גּוֹלָן בְּבָשָׁן לְמְנַשֵּׁי:

וּכְלִי־הַעֲרֹכָה עָבַר תִּירְדֵּן מִזֶּרְחָה וְעַד יָם הַיַּעַרְכָה
תַּחַת אֲשֶׁרֶת הַפָּסָגָה: וְכָל מִישָׁרָא עֲבָרָא דִּירְדָנָא
לְמִדִּינְחָא וְעַד יָמָא דְּמִישָׁרָא תַּחַת מִשְׁפָּד
מִרְמָתָא: פ

רביעי א ויקרא משה אל־כל־ישראל ויאמר
אלהם שמע ישראל את־החקים ואת־
המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם היום
ולמדתם אתם ושמרתם לעשותם: ויקרא משה
אל־כל־ישראל ויאמר אלהם שמע ישראל את־
החקים ואת־המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם
היום ולמדתם אתם ושמרתם לעשותם: וקרא
משה לכל ישראל ואמר להון שמע ישראל ית
קנימא וית דיניא די אנא ממלל קדמיכון יומא
דין ותלפון יתהון ותשרון למעבדהון: ג יהוה
אלהינו פרת עמנו ברית בחרב: יהוה אלהינו
פרת עמנו ברית בחרב: יי אלהנא גזר עמנא קים
בחרב: ג לא את־אבותינו פרת יהוה את־הברית
הואת פי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו
חיים: לא את־אבותינו פרת יהוה את־הברית
הואת פי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים:
לא עם אבהתנא גזר יי ית קנימא קדא אלהן
עמנא אנחנא אלן חכא יומא דין כלנא קמיין:
ה פנים | בפנים דבר יהוה עמכם בהר מתוך
האש: פנים | בפנים דבר יהוה עמכם בהר מתוך
האש: ממלל עם ממלל מליל יי עמכון בטורא
מגו אשתא: ה אנכי עמד בין־יהוה ובניכם
בעת ההוא להגיד לכם את־דבר יהוה פי
יראתם מפני האש ולא־עליתם בהר
לאמר: אנכי עמד בין־יהוה ובניכם בעת ההוא
להגיד לכם את־דבר יהוה פי יראתם מפני האש
ולא־עליתם בהר לאמר: אנא תייתי קאם בין
מימרא דיי ובניכון בעדנא ההיא לתנא לכון
ית פתגמא דיי ארי דחלתון מקדם אשתא ולא
סלקתון בטורא למימר: ס אנכי יהוה אלהיך

את־בצר במדבר בארץ המישר לראובני ואת־
ראמת בגלעד לגדי ואת־גולן בפשן למנשי: ית
בצר במדברא בארעא מישרא לשבטא דראובן
וית ראמות בגלעד לשבטא דגד וית גולן במתנן
לשבטא דמנשה: מד ואת התורה אשר־שם
משה לפני בני ישראל: ואת התורה אשר־שם
משה לפני בני ישראל: ודא אורייתא די סדר
משה קדם בני ישראל: מה אלה העדות והחקים
והמשפטים אשר דבר משה אל־בני ישראל
בצאתם ממצרים: אלה העדות והחקים
והמשפטים אשר דבר משה אל־בני ישראל
בצאתם ממצרים: אלן סהדנותא וקנימא ודיניא
די מליל משה עם בני ישראל במפקהון
ממצרים: מז בעבר תירדן בגיא מול בית פעור
בארץ סיחן מלך האמורי אשר יושב בחשבון
אשר הבה משה ובני ישראל בצאתם
ממצרים: בעבר תירדן בגיא מול בית פעור
בארץ סיחן מלך האמורי אשר יושב בחשבון אשר
הבה משה ובני ישראל בצאתם ממצרים:
בעברא דירדנא בחילתא לקבל בית פעור
בארעא דסיחן מלכא דאמרא די יתב בחשבון
די מחא משה ובני ישראל במפקהון ממצרים:
מז ויירשו את־ארצו ואת־ארץ | עוג מלך־הבשן
שני מלכי האמורי אשר בעבר תירדן מזרח
שמש: ויירשו את־ארצו ואת־ארץ | עוג מלך־
הבשן שני מלכי האמורי אשר בעבר תירדן מזרח
שמש: ויריתו ית ארעה וית ארעא דעוג מלכא
דמתנן תרין מלכי אמרא די בעברא דירדנא
מדנח שמשא: מה מערער אשר על־שפת־נחל
ארנן ועד־הר שיאן הוא חרמון: מערער אשר
על־שפת־נחל ארנן ועד־הר שיאן הוא חרמון:
מערער די על פיך נחלא דארנן ועד טורא
דשיאן הוא חרמון: מט וכל־הערכה עבר תירדן
מזרח ועד ים הערכה תחת אשדת הפסגה:

פָּקֶדֶךָ יי אֱלֹהֶיךָ: יי שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ
 כָּל־מְלָאכְתְּךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־
 מְלָאכְתְּךָ: שְ�מַת יוֹמִין תִּפְלַח וְתַעֲבֹד כָּל
 עֲבֹדְתְּךָ: ד וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתְּךָ
 וְעַבְדְּךָ־וְאִמָּתְךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתְּךָ
 וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ
 כָּמוֹךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא
 תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ־
 וְאִמָּתְךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר
 בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ כָּמוֹךָ: וַיֹּמַר
 שְׁבִיעָה שַׁבָּתָא קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד כָּל
 עֲבִידָא אֶת וְגֵרְךָ וְכִרְפֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ וְתוֹרְךָ
 וְחֲמֹרְךָ וְכָל בְּעִירְךָ וְגִירְךָ דִּי בְּקִרְוֶךָ בְּדִיל דִּי
 יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ כֹּתֵם: ט וְזָכַרְתָּ כִּי־עַבְדִּי
 הָיִיתָ | בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם
 בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל־פִּנּוֹן צוֹרֵךְ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: וְזָכַרְתָּ כִּי־עַבְדִּי
 הָיִיתָ | בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם
 בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל־פִּנּוֹן צוֹרֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: וְתִדְבֵּר אַרְי עַבְדָּא
 הַנִּיחָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְאַפְקֶךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִתַּמֶּן
 בִּידָא תְּקִיפָא וּבְדִרְעָא מְרָמָא עַל כֵּן פָּקֶדֶךָ יי
 אֱלֹהֶיךָ לְמַעַבְדַּי יֵת יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא: ס ט כִּפְר
 אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְמַעַן | יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לָךְ עַל
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: כִּפְר
 אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְמַעַן | יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: קֶר יֵת אֲבִיךָ וְיֵת
 אִמְךָ כָּמָא דִּי פָקֶדֶךָ יי אֱלֹהֶיךָ בְּדִיל דִּי־וִירְכֹנוּ יָמֶיךָ
 וּבְדִיל דִּי־וִיטֵב לָךְ עַל אֲרַעָא דִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יָהֵב לָךְ: ס
 יי לֹא תִרְצַח ס וְלֹא תִנָּאֵף ס וְלֹא תִגְנֹב ס
 וְלֹא־תַעֲנֶה בְּרַעְךָ עַד שְׁוֹא: לֹא תִרְצַח וְלֹא

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:
 אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 מִבֵּית עֲבָדִים: אָנָּה יי אֱלֹהֶיךָ דִּי אִפְקַתְךָ מֵאֲרַע
 דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: ז לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים עַל־פָּנָי: לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 עַל־פָּנָי: לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי מִנִּי: ח לֹא
 תַעֲשֶׂה־לָּךְ פֶּסֶל | כָּל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם |
 מִפְּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בְּמַיִם |
 מִתַּחַת לָאֶרֶץ: לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ פֶּסֶל | כָּל־תְּמוּנָה
 אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם | מִפְּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר
 בְּמַיִם | מִתַּחַת לָאֶרֶץ: לֹא תַעֲבֹד לָךְ צִלָּם כָּל
 דְּמוּת דִּי בְּשָׁמַיָא מִלְּעֵלָא וְדִי בְּאַרְעָא מִלְּרַע וְדִי
 כְּמִיָּא מִלְּרַע לְאַרְעָא: ט לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
 תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶּקֶד
 עוֹן אָבוֹת עַל־בְּנִים וְעַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים
 לְשָׁנָא: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶּקֶד עוֹן אָבוֹת עַל־בְּנִים
 וְעַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים לְשָׁנָא: לֹא תִסְגֹּד
 לַהוֹן וְלֹא תִפְלַחנִין אַרְי אָנָּה יי אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא
 מִסַּעַר חֻבִּי אֲבָקֵן עַל בְּנִין מְרַדִּין עַל דֵּר תְּלִיתִי
 וְעַל דֵּר רַבִּיעִי לְשָׁנָא כִּד מְשַׁלְּמִין בְּנִיָּא לְמַחֲטִי
 כְּתֵר אֲבִהֶתְהוֹן: י וְעָשִׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאַהֲבִי
 וּלְשֹׁמְרֵי כְּתִיב מִצְוֹתוֹ קִרִּי מִצְוֹתֵי: וְעָשִׂה חֶסֶד
 לְאֵלִפִּים לְאַהֲבִי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתֵי: וְעַבְדִּי טִיבו
 לְאֵלִפִּי דִרִּין לְרַחֲמֵי וּלְנִטְרֵי פְקוּדֵי: יא לֹא
 תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנְקֹה
 יְהוָה אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׁוֹא: לֹא תִשָּׂא
 אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנְקֹה אֶת
 אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׁוֹא: לֹא תִימִי יֵת שְׁמָא
 דִּי־י אֱלֹהֶיךָ לְמַגְנָא אַרְי לֹא יִזְכִּי יי יֵת דִּי יָמִי
 בְּשִׁמָּה לְשִׁקְרָא: ס יב שְׁמֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
 לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: שְׁמֹר
 אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ | יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ: טר יֵת יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא לְקַדְּשׁוּתָהּ כָּמָא דִּי

תנאף ולא תגנב ולא תענה ברעך עד שוא: לא תקטול נפש. ולא תגוף. ולא תגנב (נפש). ולא תסדד בחברך סדודתא דשקרא: ס יי ולא תחמד אשת רעך ס ולא תתאוה בית רעך שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר לרעך: ולא תחמד אשת רעך ולא תתאוה בית רעך שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר לרעך: ולא תחמד אמת חברך ולא תרוג בית חברך מקלה ועבדה ואמתה תורה וחמרה וכל די לחברך:

חמישי ס יט את־הדברים האלה דבר יהוה אל־ כל־קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויכתבם על־שני לוחות אבנים ויתנם אלי: את־הדברים האלה דבר יהוה אל־כל־קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויכתבם על־שני לוחות אבנים ויתנם אלי: ית פתגמיא האלין מליל יי עם כל קהלכון בטורא מגו אשתא עגנא ואמיטתא קל רב ולא פסק וכתבנון על תרין לוחי אבניא ויהבנון לי: כ ויהי כששמעכם את־ הקול מתוך החושך וההר בער באש ותקרבון אלי כל־ראשי שבטיכם וזקניכם: ויהי כששמעכם את־הקול מתוך החושך וההר בער באש ותקרבון אלי כל־ראשי שבטיכם וזקניכם: והוה פד שמעכון ית קלא מגו חשוכא וטורא בער באשתא וקרבתון לותי כל רישי שבטיכון וסביכון: כא ותאמרו הן הראנו יהוה אלהינו את־פכדו ואת־גדלו ואת־קלו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כִּי־ידבר אלהים את־ האדם וחי: ותאמרו הן הראנו יהוה אלהינו את־פכדו ואת־גדלו ואת־קלו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כִּי־ידבר אלהים את־האדם וחי: ואמרתון הא אחזינא יי אלהנא ית יקרה וית רבותה וית קל מימרה שמענא מגו אשתא יומא

הדין חזינא ארי ימלל יי עם אנשא ויתקים: כ ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם־יספים | אנחנו לשמע את־קול יהוה אלהינו עוד ומתנו: ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם־יספים | אנחנו לשמע את־קול יהוה אלהינו עוד ומתנו: וכען למה נמות ארי תיכלננא אשתא רבתא הדא אם מוספין אנחנו למשמע ית קל מימרא דיי אלהנא עוד ומיתין אנחנו: כ כִּי מִי כִּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כְּמֹנֵו וַיְחִי: כִּי מִי כִל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כְּמֹנֵו וַיְחִי: ארי מן כל בשרא די שמע קל מימרא דיי קמא ממלל מגו אשתא כותנא ואתקים: כ קרב אתה ושמע את כל־אשר יאמר יהוה אלהינו ואת | תדבר אלינו את כל־אשר ידבר יהוה אלהינו אליך ושמענו ועשינו: קרב אתה ושמע את כל־אשר יאמר יהוה אלהינו ואת | תדבר אלינו את כל־אשר ידבר יהוה אלהינו אליך ושמענו ועשינו: קרב את ושמע ית כל די ימר יי אלהנא ואת תמלל עמנא ית כל די מלל יי אלהנא עמך ונקבל ונעבד: כה ושמע יהוה את־קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר יהוה אלי שמעתי את־ קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל־אשר דברו: ושמע יהוה את־קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר יהוה אלי שמעתי את־קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל־אשר דברו: ושמיע קדם יי ית קל פתגמיכון במללותכון עמי ואמר יי לי שמיע קדמי ית קל פתגמי עמא הדין די מלילו עמך אתקניו כל די מלילו: כ מִי־יִתֵּן וְהָיָה לָבָבָם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתֵי כָל־הַיָּמִים לַמַּעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם: מִי־יִתֵּן וְהָיָה לָבָבָם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתֵי כָל־

הַיָּמִים לַמָּעַן יִימָכּוּ לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם לְעַלְמָּה: לֹא דִי
 יְהִי לִפְנֵי הָדִין לַהוֹן לַמִּדְחַל קְדָמִי וּלְמִטְרָה יֵת כֹּל
 פְּקוּדֵי כָּל יוֹמֵיָא בְּדִיל דְּיִיטֵב לַהוֹן וּלְבָנֵיהוֹן
 לְעַלְמָּה: כו לָךְ אָמַר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם:
 לָךְ אָמַר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם: אֲזַל אָמַר
 לַהוֹן תּוּבוּ לַכּוֹן לְמִשְׁכְּנֵיכּוֹן: כח וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד
 עֲמֹדִי וְאַדְבָּרָה אֵלֶיךָ אֵת כְּלִי־הַמִּצּוֹה וְהַחֲקִים
 וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּלְמָדֵם וַעֲשׂוּ בְּאַרְצָא אֲשֶׁר
 אָנֹכִי נָתַן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ: וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עֲמֹדִי
 וְאַדְבָּרָה אֵלֶיךָ אֵת כְּלִי־הַמִּצּוֹה וְהַחֲקִים
 וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּלְמָדֵם וַעֲשׂוּ בְּאַרְצָא אֲשֶׁר אָנֹכִי
 נָתַן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ: וְאַתָּה הָכָא קִים קְדָמִי וְאַמְלִל
 עֲמֹד יֵת כֹּל תַּפְקֻדָּתָא וְקִימָא וְדִינָא דִּי תִּלְפּוֹן
 וְיַעֲבֹדוֹן בְּאַרְעָא דִּי אָנָּה יִהְיֶה לַהוֹן לְמִירְתָּהּ:
 כט וּשְׁמִרְתֶּם לַעֲשׂוֹת בְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 אֲתֻכֶּם לֹא תִסְרוּ יָמִין וּשְׁמָאל: וּשְׁמִרְתֶּם לַעֲשׂוֹת
 בְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתֻכֶּם לֹא תִסְרוּ יָמִין
 וּשְׁמָאל: וְתִטְרוֹן לְמַעַבְדָּא כְּמָא דִּי פִקִּיד יִי
 אֲלֵהֶכּוֹן יִתְכּוֹן לֹא תִסְטוֹן יִמִּינָא וּשְׁמָאלָא:
 30 בְּכִלְהִירָךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתֻכֶּם
 תִּלְכוּ לַמָּעַן תַּחֲיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהִאֲרַכְתֶּם יָמִים
 בְּאַרְצָא אֲשֶׁר תִּירְשׁוּן: בְּכִלְהִירָךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם אֲתֻכֶּם תִּלְכוּ לַמָּעַן תַּחֲיוּן וְטוֹב לָכֶם
 וְהִאֲרַכְתֶּם יָמִים בְּאַרְצָא אֲשֶׁר תִּירְשׁוּן: בְּכֹל אֲרָחָא
 דִּי פִקִּיד יִי אֲלֵהֶכּוֹן יִתְכּוֹן תַּהֲכּוֹן בְּדִיל דְּתִיחֲיוּן
 וְיִיטֵב לַכּוֹן וְתוֹרְכוֹן יוֹמִין בְּאַרְעָא דִּי תִירְתּוּן:
 א וְאַתָּה הַמִּצּוֹה הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֲתֻכֶּם לַעֲשׂוֹת בְּאַרְצָא
 אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְאַתָּה הַמִּצּוֹה
 הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 לְלַמֵּד אֲתֻכֶּם לַעֲשׂוֹת בְּאַרְצָא אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
 שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְדָא תַּפְקֻדָּתָא קִימָא וְדִינָא דִּי
 פִקִּיד יִי אֲלֵהֶכּוֹן לֹאֲלָפָא יִתְכּוֹן לְמַעַבְדָּא בְּאַרְעָא
 דִּי אַתּוֹן עֹבְרִין תַּפֵּן לְמִירְתָּהּ: 31 לַמָּעַן תִּירָא

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר אֶת־כְּלִי־חֻקְתּוֹ
 וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִנְיָן
 כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמָעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ: לַמָּעַן תִּירָא
 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר אֶת־כְּלִי־חֻקְתּוֹ וּמִצְוֹתָיו
 אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִנְיָן כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ
 וּלְמָעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ: בְּדִיל דְּתַדְחַל קְדָם יִי אֲלֵהֶךָ
 לְמִטְרָה יֵת כֹּל קִימָוִה וּפְקוּדוֹהִי דִּי אָנָּה מְפַקֵּד
 אֶת וּבְרָךְ וּבִרְךָ בְּרַךְ כָּל יוֹמֵי חַיֶּיךָ וּבְדִיל דְּיִוָּרְכוּן
 יוֹמֶיךָ: 2 וּשְׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר
 יִיטֵב לָךְ וְאֲשֶׁר תִּרְבּוֹן מֵאֵד בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אֲרָץ זִבְתָּ חֶלֶב וְדִבְשָׁה: וּשְׁמַעְתָּ
 יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטֵב לָךְ וְאֲשֶׁר
 תִּרְבּוֹן מֵאֵד בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ
 אֲרָץ זִבְתָּ חֶלֶב וְדִבְשָׁה: וְתִקְבַּל יִשְׂרָאֵל וְתִטְרָה
 לְמַעַבְדָּא דִּי יִיטֵב לָךְ וְדִי תִסְגּוֹן לְחֻדָּא כְּמָא דִּי
 מְלִיל יִי אֲלֵהֶךָ דְּאַבְהֶתְךָ לָךְ אֲרָעָא עֲבָדָא חֶלֶב
 וְדִבְשָׁה: 3

שִׁשִּׁי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה 1 אַחֵר:
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה 1 אַחֵר: שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל יִי אֲלֵהֶנָּה יִי חֹד: 2 וְאַהֲבַתְּ אֵת יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:
 וְאַהֲבַתְּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ
 וּבְכָל־מְאֹדְךָ: וְתִרְחַם יֵת יִי אֲלֵהֶךָ בְּכָל לִבְךָ
 וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל נִסְכְּךָ: 3 וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם עַל־לִבְבְּךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם עַל־לִבְבְּךָ: וְיִהְיוּ
 פְתֻמָּיָא הָאֵלִין דִּי אָנָּה מְפַקֵּד יוֹמָא דִּין עַל
 לִבְךָ: 4 וּשְׁנַנְתֶּם לְבָנִיךָ וְדִבַּרְתֶּם בֵּם בְּשִׁבְתְּךָ
 בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ:
 וּשְׁנַנְתֶּם לְבָנִיךָ וְדִבַּרְתֶּם בֵּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
 וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וְתִתְּנֶנּוּ לְבָנֶיךָ
 וְתִמְלִל בְּהוֹן בְּמִיתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְמִתְכָּךְ בְּאַרְחָא
 וּבְמִשְׁכְּבְּךָ וּבְמִקְיָמְךָ: 5 וְקִשְׁרַתֶּם לְאוֹת עַל־יָדְךָ
 וְהָיוּ לְטִטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ: וְקִשְׁרַתֶּם לְאוֹת עַל־יָדְךָ

בְּקִרְבְּךָ פְּנִיחֶרֶה אֶפְי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּד
וְהַשְׁמִידֶךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: כִּי אֵל קָנָא יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ פְּנִיחֶרֶה אֶפְי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּד
וְהַשְׁמִידֶךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: אֲרִי אֵל קָנָא יי
אֱלֹהֶךָ שְׁכֵנְתָה בֵּינְךָ דִּילְמָא יִתְקַף רַגְזָא דִּי אֱלֹהֶךָ
כֹּד וְיִשְׁצֹד מֵעַל אֶפְי אֲרַעָא: ס וְלֹא תִנְפּוּ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם בַּמִּסָּפָה: לֹא
תִנְפּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם בַּמִּסָּפָה:
לֹא תִנְסוּן קָדָם יי אֱלֹהֵכֶן כָּמָא דִּי נִסְתּוּן
בְּנִסִּיתָא: י שְׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְעֲדֹתָיו וְחֻקֵּיו אֲשֶׁר צִוָּה: שְׁמֹר
תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֲדֹתָיו וְחֻקֵּיו
אֲשֶׁר צִוָּה: מִשֵּׁר תִּשְׁרוּן יֵת פְּקוּדָא דִּי אֱלֹהֵכֶן
וְסִדְּוֹתָהּ וְקִנְמוּהִי דִּי פִקְדָּה: יא וְעֲשִׂיתָ הֵיטֵר
וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לִמְעַן יֵיטֵב לָךְ וְכָאֵת וִירֶשֶׁתָּ
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם:
וְעֲשִׂיתָ הֵיטֵר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לִמְעַן יֵיטֵב לָךְ
וְכָאֵת וִירֶשֶׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְרָהָם: וְתַעֲבֹד דְּכֶשֶׁר וְדִתְקַן קָדָם יי בְּדִיל
דִּי־יֵטֵב לָךְ וְתַעֲוֹל וְתִירֵת יֵת אֲרַעָא טַבְתָּא דִּי קִיִּים
יי לְאַבְרָהָם: יב לְהִרְדָּה אֶת־כָּל־אֲבוּיָךְ מִפְּגָדָךְ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: לְהִרְדָּה אֶת־כָּל־אֲבוּיָךְ מִפְּגָדָךְ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: לְמַתְבֵּר יֵת כָּל בְּעָלֵי דְבָבְךָ
מִקְדָּמָךְ כָּמָא דִּי מְלִיל יי: ס כִּי־יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ
מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֲדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם: כִּי־יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ
מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֲדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם: אֲרִי יִשְׁאַלְךָ בִּרְךָ
מָחָר לְמִימָר מָא סִדְּוֹתָא וְקִנְמִיָּא וְדִינְיָא דִּי
פִקִּיד יי אֱלֹהֵנָא יִתְכוּן: כא וְאִמְרֵתָ לְבִנְךָ עֲבָדִים
הָיוּנוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיִּצְיָאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם
בְּיַד חֲזָקָה: וְאִמְרֵתָ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיוּנוּ לְפָרְעָה
בְּמִצְרַיִם וַיִּצְיָאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה:
וְתִימַר לְבִנְךָ עֲבָדִין תּוֹנִיָּא לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם

וְהָיוּ לְמִטְפָּת בֵּין עֵינֶיךָ: וְתַקְטְרוּנוּן לֹאֵת עַל יַדְךָ
וְיִהְיוּ לְתַפְלִין בֵּין עֵינֶיךָ: ט וְכִתְבָתֶם עַל־מַזְזוֹת
בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: וְכִתְבָתֶם עַל־מַזְזוֹת בֵּיתְךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ: ס וְתַכְתְּבוּנוּן עַל מַזְזוּזֵינוּ וְתַקְבְּעוּנוּן
בְּסַפֵּי בֵיתְךָ וּבְמַרְעֵיךָ: ז וְהָיָה כִּי־יִבְיֹאֵךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לָתֵת לָךְ עָרִים גְּדֹלֹת
וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא־בְנִיתָ: וְהָיָה כִּי־יִבְיֹאֵךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לָתֵת לָךְ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר
לֹא־בְנִיתָ: וְיִהְיֶה אֲרִי יַעֲלֹנָךְ יי אֱלֹהֶךָ לְאַרְעָא דִּי
קִיִּים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לְמַתְּן
לָךְ קְרוּיָן וְכֹדָן וְטָבָן דִּי לֹא בְנִיתָא: יא וְכֹתִים
מְלָאִים כָּל־טוֹב אֲשֶׁר לֹא־מְלָאֵת וְכֹרֶת חֲצוּבִים
אֲשֶׁר לֹא־חֲצַבְתָּ בְּרָמִים וְזוּתִים אֲשֶׁר לֹא־
נִטְעַתָּ וְאִכְלַתָּ וּשְׁבַעְתָּ: וְכֹתִים מְלָאִים כָּל־טוֹב
אֲשֶׁר לֹא־מְלָאֵת וְכֹרֶת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא־חֲצַבְתָּ
בְּרָמִים וְזוּתִים אֲשֶׁר לֹא־נִטְעַתָּ וְאִכְלַתָּ וּשְׁבַעְתָּ:
וְכֹתִין מְלֵן כָּל טוֹב דִּי לֹא מְלִיתָא וְגַבִּין פְּסִילָן
דִּי לֹא פְּסִלְתָּא בְּרָמִין וְזוּתִין דִּי לֹא נִצְבָתָא
וְתִיכּוּל וְתִשְׁבַּע: יב הַשְׁמֹר לָךְ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־
יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
עַבְדִּים: הַשְׁמֹר לָךְ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר
הוֹצִיאָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: אִסְתְּמֹר לָךְ
דִּילְמָא תִּנְשִׂי יֵת דַּחְלָתָא דִּי אִפְקָךְ מֵאֲרַעָא
דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדּוֹתָא: יג אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
תִּירָא וְאִתּוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִשְׁבַּע: אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְאִתּוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִשְׁבַּע: יֵת יי
אֱלֹהֶךָ תְּדַחַל וְקִדְמוּהִי תַפְלַח וּבִשְׁמָה תִקְרִים:
יד לֹא תִלְכוּן אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי
הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיכֶם: לֹא תִלְכוּן אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיכֶם:
לֹא תִתְּכוּן בְּתֵר טַעוֹת עֲמָמִיָּא מִטַּעוֹת עֲמָמִיָּא
דִּי בְּסַחְרֵינִיכוּן: טו כִּי אֵל קָנָא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

ואפקנא יי ממצרים בידא תקיפא: כד ויתן יהוה אותה ומפתים גדלים ורעים | במצרים בפרעה ובכל ביתו לעיניו: ויתן יהוה אותה ומפתים גדלים ורעים | במצרים בפרעה ובכל ביתו לעיניו: ויהב יי אתיו ומופתיו ורבבין ובישין במצרים בפרעה ובכל אנש ביתה לעינא: כד ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: ויתנא אפק מתמן בדיל לאעלא יתנא למתן לנא ית ארעא די קיים לאבקהתנא: כד ויוצגנו יהוה לעשות את כל החקים האלה ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו כל הימים לחייתנו כהיום הזה: ויוצגנו יהוה לעשות את כל החקים האלה ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו כל הימים לחייתנו כהיום הזה: ופקדנא יי למעבד ית כל קנמא האלין למדחל ית יי אלהנא לטב לנא כל יומא לקימותנא פיומא הדין: כה וצדקה תהיה לנו כירגשמו לעשות את פלהמצוה הזאת לפני יהוה אלהינו כאשר צונו: וצדקה תהיה לנו כירגשמו לעשות את פלהמצוה הזאת לפני יהוה אלהינו כאשר צונו: וזכותא תהי לנא ארי נטר למעבד ית כל תפקדתא הדא קדם יי אלהנא כמא די פקדנא: ס שביי א כי יביא יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה באשמה לרשתה ונשל גוים רבים | מפניך החתי והגרשני והאמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי שבעה גוים רבים ועצומים ממך: כי יביא יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה באשמה לרשתה ונשל גוים רבים | מפניך החתי והגרשני והאמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי שבעה גוים רבים ועצומים ממך: ארי יצלנך יי אלהיך לארעא די את עלל לממן

למירתה ויתרף עממין סגיאין מן קדמך חתאי וגרגשאי ואמרי וכנענאי ופרזאי וחזאי ויבוסי שבעה עממין סגיאין ומקופין מנך: כד ונתנם יהוה אלהיך לפניך והפיתם החרם תחרים אתם לאתכרת להם ברית ולא תחנם: ונתנם יהוה אלהיך לפניך והפיתם החרם תחרים אתם לאתכרת להם ברית ולא תחנם: וימסרנון יי אלהיך קדמך ותמחננו גמרא תגמר יתהון לא תגזר להון קים ולא תרחם עליהון: כד ולא תתחתן בם בתך לאתחתן לבנו ובתו לאתקח לבנה: ולא תתחתן בם בתך לאתחתן לבנו ובתו לאתקח לבנה: ולא תתחתן בהון ברתך לא תמן לברה וברתה לא תסב לברך: כד כירסיר את בנה מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף יהוה בכם והשמידך מהר: כד כירסיר את בנה מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף יהוה בכם והשמידך מהר: ארי יטענן ית בך מבת פלחני ויפלחון לטעות עממא ויתקף רגזא דיי ככון וישצף בפרע: ה כי אם כה תעשו להם מזבחתיהם תלצו ומצבתם תשברו ואשירהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש: כי אם כה תעשו להם מזבחתיהם תלצו ומצבתם תשברו ואשירהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש: ארי אם כדיו תעבדון להון אגוריהון תתרעון וקמתהון תתברון ואשריהון תקוצצון וצלמי טעותהון תוקדון בנורא: ו כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך כף בחר | יהוה אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה: כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך כף בחר | יהוה אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה: ארי עם קדיש את קדם יי אלהיך כף אתרעי יי אלהיך למחגי לה לעם חביב מכל עממא די על אפי ארעא: ו לא מרבכם מפלהעמים חשק יהוה בכם ויבחר

כִּי־יִהְיֶה אֱלֹהִים הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר
הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאַהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאַלֵּף
דֹּר: וְתַדַּע אֲרִי יְיָ אֱלֹהֶךָ הוּא אֱלֹהִים אֵלֶּהָא
מְהִמְנָא נֹטֵר קִימָא וְחִסְדָּא לְרַחֲמוּהִי וּלְנִטְרֵי
פְּקוּדוּהִי לְאַלְפֵי דְרִין: וּמִשְׁלָם לְשֹׁנְאָיו אֶל־
פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יֵאָחֵז לְשֹׁנְאָיו אֶל־פָּנָיו
יִשְׁלַם־לוֹ: וּמִשְׁלָם לְשֹׁנְאָיו אֶל־פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא
יֵאָחֵז לְשֹׁנְאָיו אֶל־פָּנָיו יִשְׁלַם־לוֹ: וּמִשְׁלָם
לְסִנְאוּהִי טָבָן דִּי אֲנֹנָן עֲבָדִין קְדָמוּהִי בְּחֵיָהוֹן
לְאוֹבְדֵיהוֹן לֹא מֵאַחֵר עֲבַד טָב לְסִנְאוּהִי טָבָן דִּי
אֲנֹנָן עֲבָדִין קְדָמוּהִי בְּחֵיָהוֹן מִשְׁלָם לְהוֹן:
אֵי וְשֹׁמְרֵת אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֲקִים וְאֶת־
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשֹׂתָם:
וְשֹׁמְרֵת אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֲקִים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשֹׂתָם: וְתִטֵּר יֵת
תִּפְקֹדְתָא וְיֵת קִימָא וְיֵת דִּינָא דִּי אֲנָא מִפְּקֹדֶךָ
יִזְמָא דִּין לְמַעֲבָדְהוֹן: פ פ פ ק"ח פסוקים, עזרא"ל סימן.

בְּכֶם כִּי־אַתֶּם הִמָּעֻט מִכָּל־הָעַמִּים: לֹא מִרְבֶּכֶם
מִכָּל־הָעַמִּים חֶשֶׁק יִהְיֶה בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי־אַתֶּם
הִמָּעֻט מִכָּל־הָעַמִּים: לֹא מִדִּסְגִּיאִין אֶתוֹן מִכָּל
עַמְמֵיָא צְבִי יְיָ בְּכֹן וְאַתְרֵי בְּכֹן אֲרִי אֶתוֹן
זַעֲרִין מִכָּל עַמְמֵיָא: ה כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם
וּמִשְׁמְרוּ אֶת־הַשְּׁבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיַד חֲזָקָה וּפִדְדָךְ מִבֵּית
עַבְדִּים מִיַּד פְּרָעָה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם: כִּי מֵאַהֲבַת
יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשְׁמְרוּ אֶת־הַשְּׁבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לְאַבְרָהָם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיַד חֲזָקָה וּפִדְדָךְ
מִבֵּית עַבְדִּים מִיַּד פְּרָעָה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם: אֲרִי
מִדְּרַחֲם יְיָ יִתְכֹּן וּמִדְּנֹטֵר יֵת קִימָא דִּי קִיִּים
לְאַבְרָהָם אֶפֶק יְיָ יִתְכֹּן בִּידָא תְּקִיפָא וּפְרָקָךְ
מִבֵּית עַבְדוּתָא מִידָא דְּפָרְעָה מִלְכָּא דְּמִצְרָיִם:
מִפְסוּר ט וַיִּדְעַת כִּי־יִהְיֶה אֱלֹהִים הוּא הָאֱלֹהִים
הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאַהֲבָיו
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו קִי מִצְוֹתָיו לְאַלֵּף דֹּר: וַיִּדְעַת

הפטרה לפרשת ואתחנן בישיעה פרק מ

ב א נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם: ב דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מְלֵאָה
צָבָאָה כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לִקְחָה מִיַּד יְהוָה כְּפָלִים בְּכָל־חַטָּאתֶיהָ: ג קוֹל קוֹרָא בַּמִּדְבָּר פָּנּוּ
דֶּרֶךְ יְהוָה יִשְׁרוּ בַּעֲרֹכָה מִסֵּלָה לְאַלְהֵינוּ: ד כָּל־צִיָּא יִנְשָׂא וְכִלְתֵּר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהוּהָ
הַעֲקֹב לְמִישׁוֹר וְהִרְכָּסִים לְבִקְעָה: ה וְנִגְלָה כְבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדּוֹ כִּי כִּי יְהוָה
דִּבֶּר: ו קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר מֶה אֶקְרָא כָל־הַבָּשָׂר חֲצִיר וְכִלְחֻסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: ז יִבֵּשׁ
חֲצִיר גִּבְלֵי צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה נִשְׁבָּה בּוֹ אֲכֹן חֲצִיר הָעֵם: ח יִבֵּשׁ חֲצִיר גִּבְלֵי צִיץ וְדָבָר אֱלֹהֵינוּ
יָקוּם לְעוֹלָם: ט עַל הַר־גִּבְעָה עַל־לֵךְ מִבְּשֶׁרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בְּכָל קוֹלְךָ מִבְּשֶׁרֶת יְרוּשָׁלַיִם
הָרִימִי אֶל־תִּירָאִי אֹמְרִי לְעָרִי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: י הִנֵּה אֲדִנִּי יְהוָה בְּחֹזֶק יְבוֹא וְזָרְעוּ
מִשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שָׁכְרוּ אֹתוֹ וּפְעֵלָתוֹ לִפְנֵינוּ: יא פִּרְעָה עֲדָרוּ יִרְעָה בְּזָרְעוֹ יִקְבֹּץ טְלָאִים וּבְחִיקוֹ
יִשָּׂא עֲלוֹת יִנְהַל: יב מִי־מִדָּד בִּשְׁעָלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בִּזְרַת תִּפְּן וְכָל בִּשְׁלֹשׁ עֶפְרַיִם הָאָרֶץ וְשָׁקַל
בְּכָלֶם הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֵאוֹנִים: יג מִי־תִפְּן אֶת־רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדְעֵנוּ: יד אֶת־מִי נֹעֵץ
וּבִינָהוּ וְיִלְמְדֵהוּ בְּאַרְחַ מִשְׁפָּט וְיִלְמְדֵהוּ דַּעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדְעֵנוּ: טו הֵן גּוֹיִם כְּמֹדֵלִי
וּכְשֶׁחֶק מֵאוֹנִים נִחְשְׁבוּ הֵן אִיִּם כְּדָק יִטּוּל: טז וּלְבָנָן אֵין דִּי בָּעַר וְחֵיתוֹ אֵין דִּי עוֹלָה:

יז כָּל־הַגּוֹיִם בָּאוּן נִגְדּוּ מֵאַפָּס וְתָהוּ נִחְשְׁבוּ־לָו: יח וְאֶל־מִי תִדְמִיּוּן אֵל וּמַה־דְּמוּת תַּעֲרֹכוּ־לָו: יט הַפֶּסֶל נֶסֶד חָרָשׁ וְצֹרֵף בּוֹהָב יִרְקַעְנוּ וְרִתְקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף: כ הַמִּסְכָּן תְּרוֹמָה עֵץ לֹא־יִרְקַב יִבְחַר חָרָשׁ חֶכֶם יִבְקֹשׁ־לָו לְהַכִּין פֶּסֶל לֹא יִמוּט: כא הָלֹא תִדְעוּ הָלֹא תִשְׁמְעוּ הָלֹא הִגֵּד מֶרֶאשׁ לָכֶם הָלֹא הִבִּינוֹתֶם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ: כב הִישָׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיִשְׁבִּיהַ כַּחֲנֻכִּים הַנוֹמָה בְּדֹק שָׁמַיִם וַיִּמָּתְחֶם כְּאֵהֶל לְשָׁבֶת: כג הַנּוֹתֵן רוּזִים לְאֵן שִׁפְטֵי אֶרֶץ פָּתְחוּ עֲשֹׂה: כד אֵף בִּלְנִפְעוּ אֵף בִּלְזֹרְעוּ אֵף בִּלְשֹׁרֵשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם וְגַם־נִשְׁף בָּהֶם וַיִּבְשּׁוּ וַיִּסְעָרָה כִּקֵּשׁ תִּשְׁאֵם: כה וְאֶל־מִי תִדְמִיּוּנִי וְאַשּׁוּהָ יֹאמַר קְדוֹשׁ: כו שְׂאוּ־מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֱלֹהַ הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם לְכֹלֶם בְּשֵׁם יִקְרָא מֶרֶב אוֹנִים וְאַמִּיץ כָּח אִישׁ לֹא נַעֲדָר:

איפה ההתקשרות שלך?

חדש!

עושים מנוי ומקבלים את
הגיליון למייל מדי שבוע

051-5415770 או בואטסאפ: chabadisrael.co.il/alonichabad

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ב במנחם-אב	4.48	3.53	5.12	6.13	9.23	12.45	13.18	19.23.5	1949
ז', י"ג במנחם-אב	4.49	3.54	5.13	6.14	9.24	12.45	13.18	19.22.4	1948
ח', י"ד במנחם-אב	4.50	3.55	5.14	6.14	9.24	12.44	13.17	19.21.3	1947
ט', ט"ו במנחם-אב	4.51	3.56	5.14	6.15	9.24	12.44	13.17	19.20.2	1945
י', ט"ז במנחם-אב	4.52	3.57	5.15	6.16	9.24	12.44	13.17	19.19.1	1944
יא', י"ח במנחם-אב	4.53	3.58	5.16	6.16	9.24	12.44	13.16	19.18.0	1943
יב', י"ח במנחם-אב	4.53	3.59	5.17	6.17	9.25	12.43	13.16	19.16.8	1942
יג', י"ט במנחם-אב	4.54	4.01	5.17	6.17	9.25	12.43	13.16	19.15.7	1941

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם

י"ב במנחם-אב ה'תשפ"ד – י"ט במנחם-אב ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ב' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב במנחם-אב	הל' בכורים פרק יב. הל' שמיטה ויוכל. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' מעשה הקרבנות פרק ח.	מ"ע פב. קלה. מל"ת רכ. רכא. רכב.
ז'	י"ג במנחם-אב	פרק ג-ה.	פרק ט.	מל"ת רכג. מ"ע קלד. קמא. מל"ת רל. רלא.
ח'	י"ד במנחם-אב	פרק ו-ח.	פרק י'	מ"ע קמ. קלו. קלז. מל"ת רכד. רכה. רכו.
ט'	ט"ו במנחם-אב	פרק ט-יא.	פרק יא.	מ"ע קלח. מל"ת רכז. מ"ע קלט.
י'	ט"ז במנחם-אב	פרק יב-יג. שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמינ. הל' בית הבחירה. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יב.	מל"ת קסט. קע. מ"ע קפג. מל"ת רכח. מ"ע כ.
יא'	י"ז במנחם-אב	פרק יד-טז.	פרק יג.	מל"ת עט. פ.
יב'	י"ח במנחם-אב	פרק יז-יט.	פרק יד.	מ"ע כא.
יג'	י"ט במנחם-אב	פרק כ. הל' כלי המקדש והעובדים בו. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק טו.	מ"ע כב. מל"ת סז. מ"ע לה. מל"ת פג. פד.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ואתחנן - נחמו	18:41	19:59	19:04	20:02	18:54	20:02	19:02	20:00
עקב	18:34	19:51	18:56	19:53	18:46	19:53	18:55	19:52

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחינו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי** ע"ה **דייטש**